

Capítol IV. Situació del treball autònom a Catalunya

1. Marc normatiu

El primer any de vigència de l'Estatut del treball autònom¹ (LETA) s'ha caracteritzat, des del punt de vista normatiu, per l'escàs nombre de normes aprovades en relació amb els treballadors autònoms. Malgrat això, al llarg de l'any s'han desenvolupat tasques d'estudi i preparació del desplegament previst per la LETA.²

Les primeres mesures acordades arran de l'entrada en vigor de la LETA es refereixen a l'enquadrament dels **treballadors autònoms econòmicament dependents** al Règim especial de la Seguretat Social dels treballadors per compte propi (RETA).³

Així mateix, a l'espera del desenvolupament reglamentari del contracte per a la realització de l'activitat professional del treballador autònom econòmicament dependent,⁴ s'estableix que provisionalment correspon al Servei Públic Estatal d'Ocupació efectuar el registre dels esmentats contractes.⁵

D'altra banda, en desenvolupament conjunt de la LETA i de la Llei que ordena la integració al RETA dels treballadors per compte propi del Règim especial agrari de la Seguretat Social,⁶ s'han modificat diversos reglaments en l'àmbit de la Seguretat Social per tal d'aplicar i desplegar les mesures previstes en les lleis esmentades pel que fa a l'enquadrament i la cotització a la Seguretat Social, així com la col·laboració que les mútues d'accidents de treball i malalties professionals presten en la cobertura de la incapacitat temporal i les contingències professionals dels treballadors autònoms.⁷ Cal recordar que la LETA estableix l'obligatorietat, a partir de l'1 de gener de 2008, de la cobertura de la incapacitat temporal, fins aquell moment de cobertura voluntària.⁸

En el context de les mesures adoptades per fer front a la crisi **econòmica**,⁹ s'augmenta el límit del percentatge de capitalització de la prestació per atur per les persones aturades que es converteixen en treballadors autònoms, passant del 40% fins al 60%. D'altra banda, també es regulen les condicions per a que els treballadors autònoms que hagin vist reduir els seus ingressos puguin accedir a una moratòria parcial i temporal en el pagament de les seves hipoteques. Finalment, s'estableixen diverses mesures de caràcter tributari que afecten al pagament de l'IRPF.

¹ Llei 20/2007, d'11 de juliol, de l'Estatut del treball autònom. BOE núm. 166, de 12.7.2007. En vigor, amb caràcter general, a partir del 12.10.2007.

² Així, per exemple, el mes de desembre de 2008 es fa públic l'**Informe sobre l'establiment d'un sistema específic de protecció per cessament d'activitat a favor dels treballadors autònoms** elaborat pel Comitè d'experts designats pel Ministeri de Treball i Immigració i que ha de servir de base per a elaborar un avantprojecte de llei que reguli un sistema de protecció pel cessament involuntari d'activitat.

³ Resolució de 16 de gener de 2008, de la Tresoreria General de la Seguretat Social, per la qual s'imparteixen directrius per a la tramitació dels actes de enquadrament en el Règim Especial de la Seguretat Social dels Treballadors per Compte Propi o Autònoms dels treballadors autònoms econòmicament dependents. BOE núm. 27, de 31.01.08.

⁴ D'acord amb l'article 12 i la disposició final cinquena de la Llei 20/2007.

⁵ Resolució de 21 de febrer de 2008, del Servei Públic d'Ocupació Estatal, per la qual s'estableix el procediment de registre dels contractes concertats pels treballadors autònoms econòmicament dependents. BOE núm. 56, de 5.3.2008.

⁶ Llei 18/2007, de 4 de juliol, per la qual es procedeix a la integració dels treballadors per compte propi del Règim especial agrari de la Seguretat Social al Règim especial de la Seguretat Social dels treballadors per compte propi o autònoms. BOE núm. 160, de 5.7.2007.

⁷ Reial Decret 1382/2008, d'1 d'agost, pel qual en desenvolupament de la Llei 18/2007, de 4 de juliol, per la qual es procedeix a la integració dels treballadors per compte propi del Règim especial agrari de la Seguretat Social al Règim especial de la Seguretat Social dels treballadors per compte propi o autònoms i de la Llei 20/2007 de l'Estatut del treball autònom, es modifiquen diversos reglaments generals en l'àmbit de la Seguretat Social. BOE núm. 219, de 10.9.2008.

⁸ La Disposició addicional 3^a de la LETA, que conté aquesta obligació, té un impacte relatiu atès que prop del 95% dels treballadors autònoms ja tenien coberta aquesta situació.

⁹ Reial Decret 1975/2008, de 28 de novembre, sobre mesures urgents a adoptar en matèria econòmica, fiscal, d'ocupació i d'accés a l'habitatge. BOE núm. 290, de 2.12.2008.

En aquest mateix context, es redueix la quota líquida de l'IRPF per tal de millorar les rendes disponibles per les famílies. Aquesta deducció afecta també els treballadors autònoms atès que contempla la deducció per a les persones que obtinguin rendiments d'activitats econòmiques. Amb la finalitat que aquesta mesura tingui efectes immediats es modifica el procediment de retencions i ingressos a compte de l'IRPF.¹⁰

D'altra banda, s'autoritza els treballadors autònoms del sector del transport per carretera a diferir durant 24 mesos el termini reglamentari d'ingrés de les quotes de la Seguretat Social corresponents als períodes de liquidació de juny 2008 a maig 2009.¹¹

Enguany s'ha adequat la normativa catalana sobre els ajuts destinats a la **promoció de l'ocupació autònoma** als nous criteris establerts l'any 2007 en l'àmbit estatal per l'Ordre 1622/2007.¹²

D'altra banda, en l'àmbit estatal també s'aproven les noves bases reguladores de la concessió de subvencions a entitats associatives, entre d'altres, de treballadors autònoms de caràcter intersectorial.¹³

En matèria de **prevenció de riscos laborals**, d'entre les activitats preventives a desenvolupar per les mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social¹⁴ pot destacar-se que s'aprova un programa específic referit als treballadors autònoms. També s'encomana a l'Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball l'elaboració d'una guia per orientar els treballadors autònoms i les petites empreses sobre el sistema de gestió de la prevenció de riscos laborals.¹⁵

En matèria de solució no jurisdiccional de conflictes, d'acord amb les previsions de la LETA, es constitueix el **Tribunal TRADE de Catalunya** a través de l'ampliació de l'àmbit funcional del Tribunal Laboral de Catalunya a la solució dels conflictes sorgits com a conseqüència de les relacions dels treballadors autònoms econòmicament dependents amb les empreses en què executen la seva activitat. Així mateix, se'l dota de reglament propi.¹⁶

¹⁰ Reial Decret Llei 2/2008 de mesures d'impuls a l'activitat econòmica. BOE núm. 97, de 22-4-08. Convalidat per Acord del Congrés dels Diputats de 29-4-08 i Reial decret 861/2008, de 23 de maig, pel qual es modifica el Reglament de l'IRPF en matèria de pagaments a compte sobre els rendiments de treball i d'activitats econòmiques. BOE núm. 126, de 24-5-2008.

¹¹ Resolució de 26 de juny de 2008, de la Tresoreria General de la Seguretat Social, sobre autorització per diferir el pagament de les quotes empresarials de la Seguretat Social dels subjectes responsables que exerceixen l'activitat en el sector del transport per carretera. BOE 4-7-08.

¹² Ordre TRE/311/2008, de 20 de maig, per la qual s'estableixen les bases reguladores que han de regir la concessió de subvencions per a la promoció de l'ocupació autònoma. DOGC núm.5160, de 26.6.08.

¹³ Ordre TAS/608/2008, de 26 de febrer, per la qual s'estableixen les bases reguladores de la concessió de subvencions a les activitats de promoció de l'economia social, de la responsabilitat social de les empreses i de l'autocupació i per a sufragar les despeses de funcionament de les associacions de cooperatives, de societats laborals, d'empreses d'inserció, de treballadors autònoms i altres ens representatius de l'economia social d'àmbit estatal i se'n convoca la concessió per a l'any 2008. BOE núm. 58, de 7.3.2008.

¹⁴ Resolució de 31 de juliol de 2008, de la Secretaria d'Estat de la Seguretat Social, BOE de 20-8-08 i Resolució TRE/3044/2008, de 10 d'octubre, DOGC de 20-10-08.

¹⁵ Resolució de 7 d'abril de 2008 de la Secretaria d'Estat de la Seguretat Social que publica l'acord d'encàrrec de gestió a l'INSHT pel desenvolupament de determinades activitats de prevenció durant el 2008.

¹⁶ Resolució del Departament de Treball per la qual es disposa la inscripció i publicació de l'Acord del Comitè Paritari d'Interpretació, Aplicació i Seguiment de l'Acord interprofessional de Catalunya, de 7 de juliol de 2008, subscrit per UGT, CCOO i Foment. Amb posterioritat s'hi adhereixen la Unió Sindical Obrera de Catalunya i la Petita i Mitjana Empresa de Catalunya. DOGC núm. 5228, de 3.10.2008.

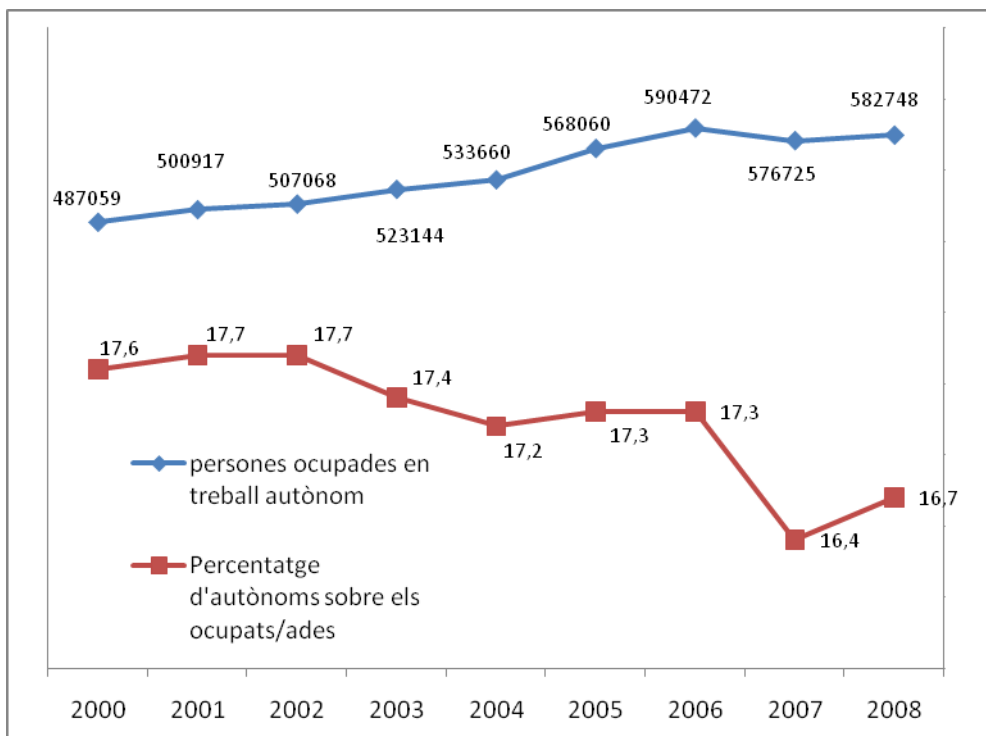
2. Anàlisi del col·lectiu de treballadors i treballadores autònoms segons tipologies i sectors d'activitat a Catalunya.

2.1. Evolució de la importància del treball autònom en relació amb l'ocupació total a Catalunya

Segons l'estimació de dades feta a partir de l'EPA a Catalunya hi ha unes 582.748 persones que treballen per compte pròpia. Aquesta xifra suma uns 6 milers d'autònoms més que l'any anterior, i és un 1% més alta que la de l'any 2007. Aquest tímid augment del nombre de persones que treballen per compte pròpia no ha permès però abastar la xifra estimada de l'any 2006. No obstant això, si que ha permès augmentar el percentatge de treball autònom sobre el treball total, que s'ha situat al 16,7%. Això ha estat possible perquè l'EPA estima un decreixement del nombre de persones assalariades del 0,8%, així com també un descens del nombre de persones ocupades, tant per compte d'altri com per compte pròpia, del 0,5%

GRÀFIC IV- 1. Nombre total de treballadors i treballadores autònoms i percentatge d'autònoms sobre la població ocupada a Catalunya, 2000-2008

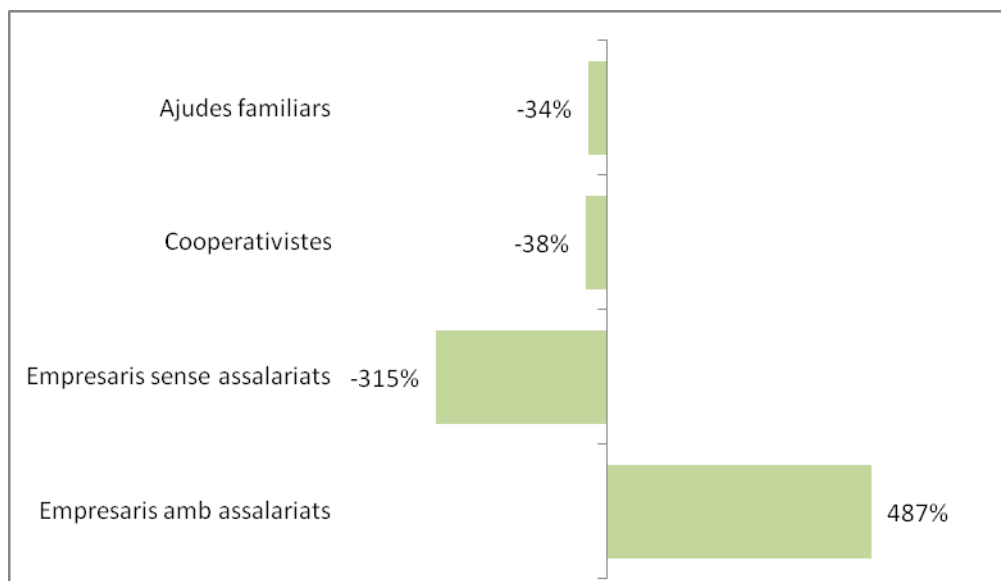
Unitats nombre d'autònoms (persones ocupades).

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

GRÀFIC IV- 2. Aportació a la variació del nombre total de treballadors i treballadores autònoms segons la tipologia del treball autònom que es desenvolupa. Catalunya, 2007-2008

Unitats: percentatges (aportació sobre la variació en termes absoluts) .

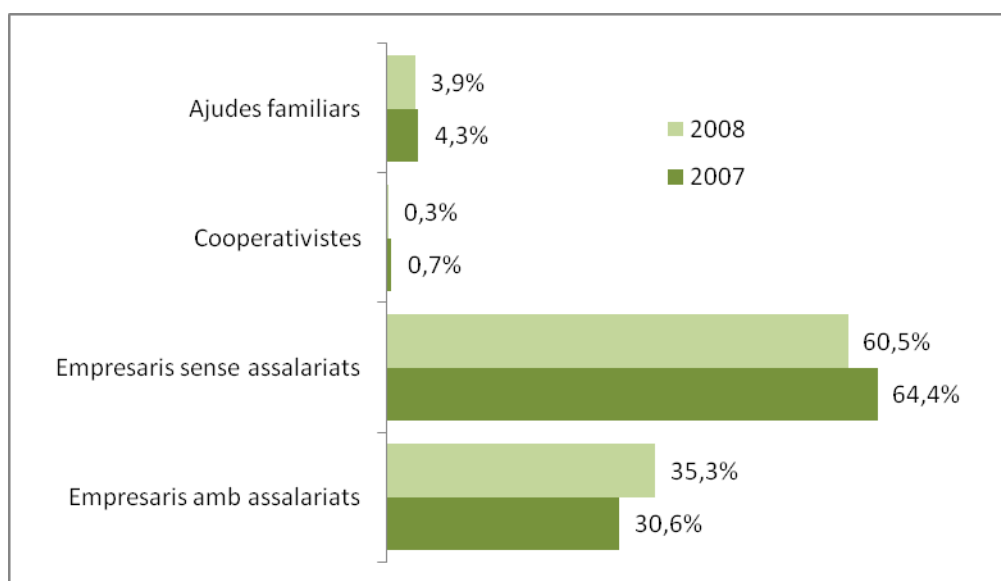

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

Aquest augment del nombre de persones que treballen per compte pròpia s'ha produït només en la categoria d'empresaris amb assalariats. Tret de la categoria empresaris amb assalariats, que ha augmentat, la resta de categories ha fet aportacions negatives, sobretot la categoria d'empresaris sense assalariats.

GRÀFIC IV- 3. Distribució del nombre total de treballadors/ores autònoms segons la tipologia del treball autònom que es desenvolupa, 2007-2008

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

El resultat final ha estat un augment del percentatge d'empresaris amb assalariats, que passa a representar el 35% del col·lectiu de treballadors per compte pròpia, mentre que els empresaris sense assalariats, tot i ser encara majoritaris, passen de representar gairebé el 65% al 60,5%. La resta de categories, més minoritàries, han perdut pes també en relació al conjunt total del col·lectiu.

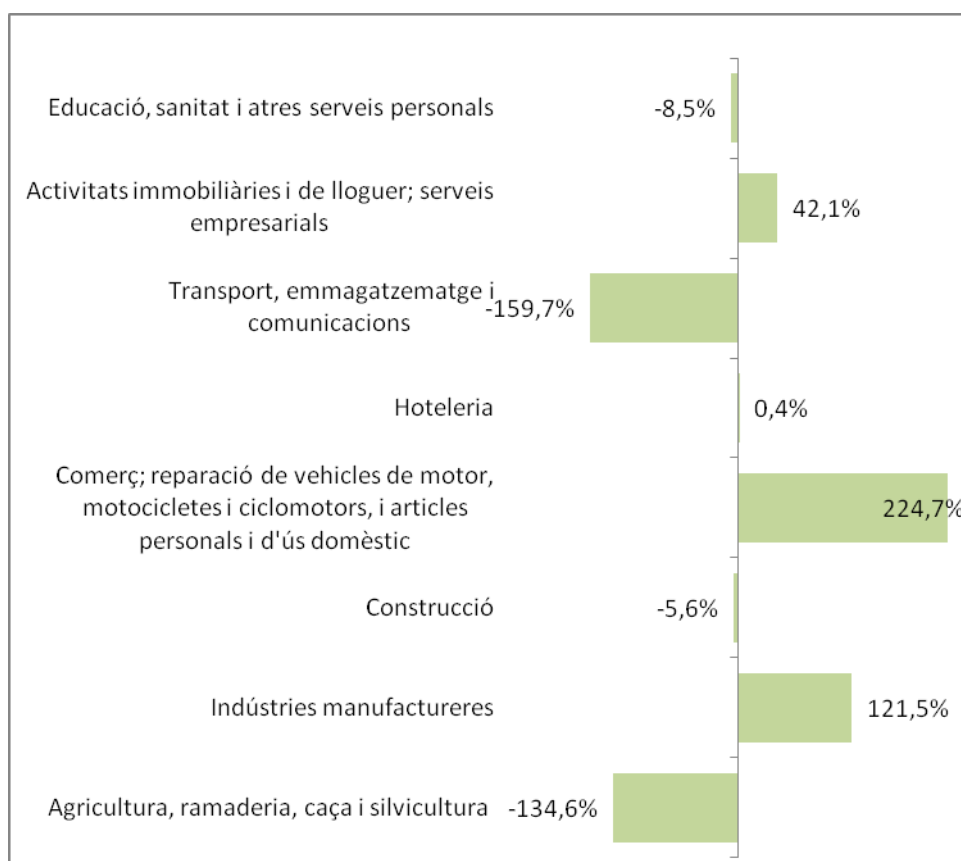
2.2. Evolució de l'ocupació autònoma segons sexe, edat, nivell de formació assolit, tipus d'ocupació i sector d'activitat principal

2.2.1. Evolució segons sector d'activitat principal

Per branques d'activitat l'ocupació per compte pròpia augmenta només als rams del comerç i reparació de vehicles, indústries manufactureres i en menor mesura activitats immobiliàries i serveis a les empreses. En canvi cau als sectors de transport i comunicacions i a les activitats primàries.

GRÀFIC IV- 4. Aportació a la variació del nombre total de treballadors i treballadores autònoms segons l'activitat. Catalunya, 2007-2008

Unitats: percentatges (aportació sobre la variació en termes absoluts).

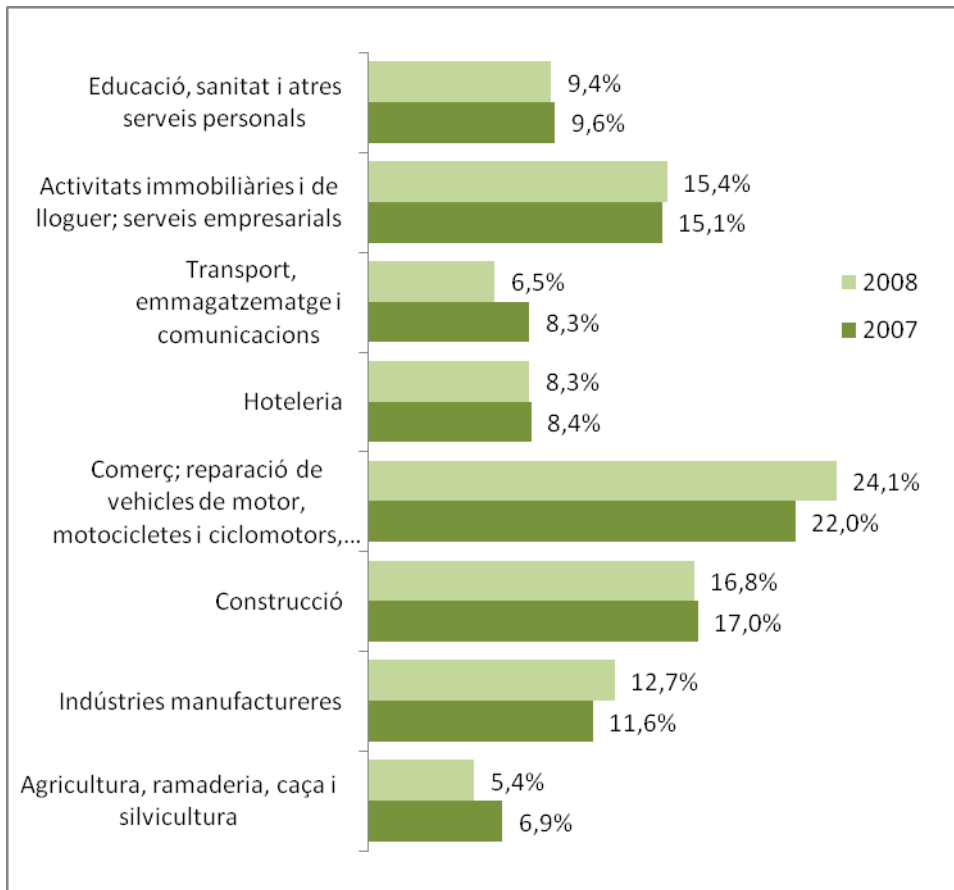

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

Fruit d'aquesta evolució ha augmentat el percentatge d'autònoms que treballen als sectors del comerç, les manufactures i les activitats immobiliàries i de serveis a les empreses. La resta d'activitats, poc o molt, han vist caure la seva contribució al treball autònom a Catalunya.

GRÀFIC IV- 5. Distribució del nombre total de treballadors/ores autònoms segons l'activitat. Catalunya, 2007-2008

Unitats: percentatges.

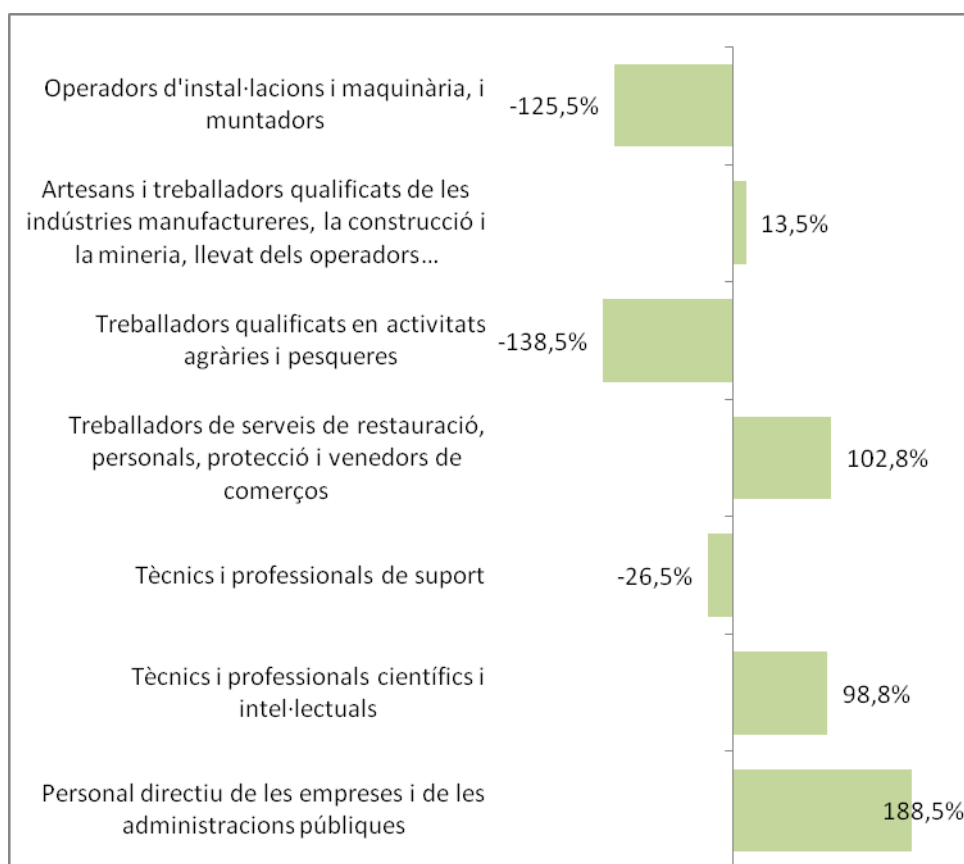
Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

2.2.2. Evolució segons el tipus d'ocupació que desenvolupen

Si analitzem el tipus d'ocupació que desenvolupen, el creixement del nombre d'autònoms es deu sobretot al personal directiu, en línia amb l'aportació que feia la categoria d'empresaris amb assalariats. També fan aportacions positives els col·lectius de tècnics professionals i científics, les persones treballadores del ram del comerç i de la restauració. Finalment també augmenten tímidament el col·lectiu d'artesans i treballadors/res qualificats/des del sector manufacturer. Cauen en canvi, i per tant fan aportacions negatives, el col·lectiu de persones ocupades per compte pròpia que desenvolupen tasques en l'àmbit del sector primari, també ho fan els instal·ladors, muntadors i els tècnics de suport.

GRÀFIC IV- 6. Aportació a la variació del nombre total de treballadors i treballadores autònoms segons l'ocupació que desenvolupen. Catalunya, 2007-2008

Unitats: percentatges (aportació sobre la variació en termes absoluts).

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

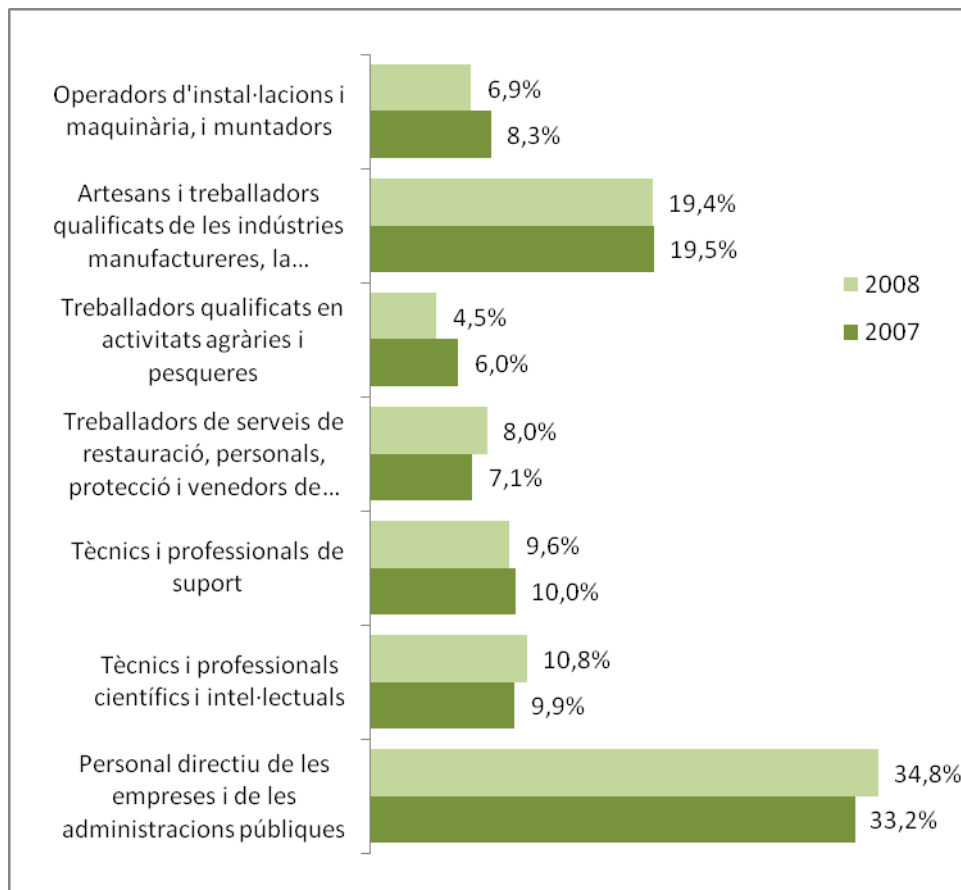
La distribució del treball autònoms segons el tipus d'ocupació que es desenvolupa es distribueix segons s'exposa al gràfic (). Gairebé el 35% de les persones que treballen per compte pròpia ho fan en qualitat de personal directiu. El 19,4% ho fan com a artesans o treballadors/res manufacturers qualificats. El 10,8% desenvolupen la tasca de tècnics científics o intel·lectuals, el 9,6% de tècnics de suport, i el 8% desenvolupen serveis personals o de restauració. Finalment, tant els operadors d'instal·lacions i els muntadors, que representen el 6,9%, com els treballadors/res qualificats a l'agricultura i a la pesca, que suposen el 4,5%, han perdut pes en el col·lectiu.

Gairebé la meitat de l'augment del nombre de persones que treballen com a directius han estat dones (48%). Aquesta aportació gairebé paritària ha fet pujar el pes de les dones que treballen com a directives per compte pròpia quasi un punt percentual fins abastar el 35,8%.

El 71% de les persones que treballen venent, a la restauració o prestant serveis personals en qualitat d'autònoms són dones. Aquesta és doncs l'ocupació més majoritàriament femenina. Per contra, artesans, treballadors manufacturers qualificats, i operadors d'instal·lacions i muntadors són ocupacions on més del 90% de les persones que les desenvolupen per compte pròpia són homes.

GRÀFIC IV- 7. Distribució del nombre total de treballadors/ores autònoms segons l'ocupació que es desenvolupa, 2007-2008

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

2.2.3. Evolució segons el sexe

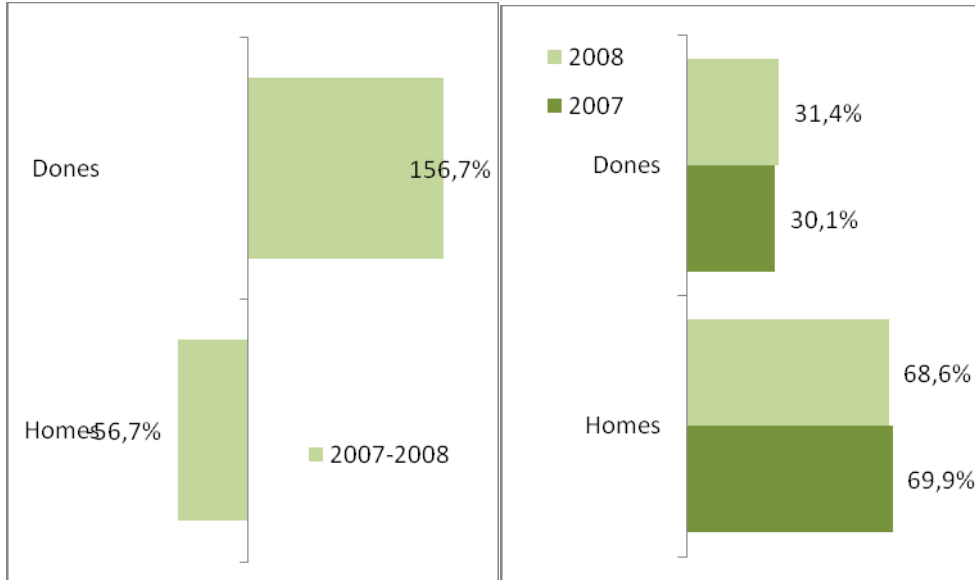
L'augment del nombre de persones ocupades per compte pròpia a Catalunya es deu només l'increment de les dones dins del col·lectiu. La contribució al creixement del col·lectiu que han fet les dones ha estat del 156,7% .

Per contra, el nombre d'homes del col·lectiu d'autònoms ha disminuït. No obstant això, la seva disminució ha suposat una aportació negativa del 56,7% que ha estat més que compensada per l'aportació gairebé tres vegades més alta del col·lectiu de dones.

Aquest augment del nombre de dones dins del col·lectiu dels autònoms ha permès augmentar-ne el percentatge fins al 31,4%, 1,3 punts percentuals més. Aquest augment del nombre de dones s'ha produït sobretot al sector del comerç, que ja ocupava el 33% de les dones que treballaven per compte pròpia, i al sector de les activitats immobiliàries i els serveis a les empreses.

GRÀFIC IV- 8. Distribució de les persones que treballen per compte pròpia segons sexe i aportacions a la variació interanual. Catalunya 2007-2008

Unitats: aportació sobre la variació i percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

2.2.4. Evolució segons l'edat

L'increment del nombre de persones treballadores per compte pròpia s'ha produït sobretot per l'increment de treballadors i treballadores de la franja central d'edat, així com dels de més de 55 anys. Els menors de 35 anys en canvi han patit una davallada. Fruit d'aquesta davallada la categoria perd pes i passa a representar el 20,5% del conjunt total del col·lectiu.

Aquesta davallada dels més joves es produeix sobretot entre els homes atès que la seva caiguda en aquesta categoria d'edat explica gairebé el 220% de la caiguda del nombre d'autònoms homes. En canvi, entre els homes augmenta el pes de les categories d'edat superior als 55 anys.

En el cas de les dones això no és així, atès que la categoria de més edat (55 i més) no augmenta, mentre que sí que ho fa la del col·lectiu de dones d'entre 35 i 54 anys, que és la responsable de l'increment de les dones que treballen per compte pròpia, i també l'única responsable de l'increment de persones d'edat entre 35 i 55 anys que treballen per compte pròpia, atès que els homes d'aquesta franja d'edat cauen.

GRÀFIC IV- 9. Aportació a la variació del nombre total de treballadors i treballadores autònoms segons l'edat. Catalunya, 2007-2008

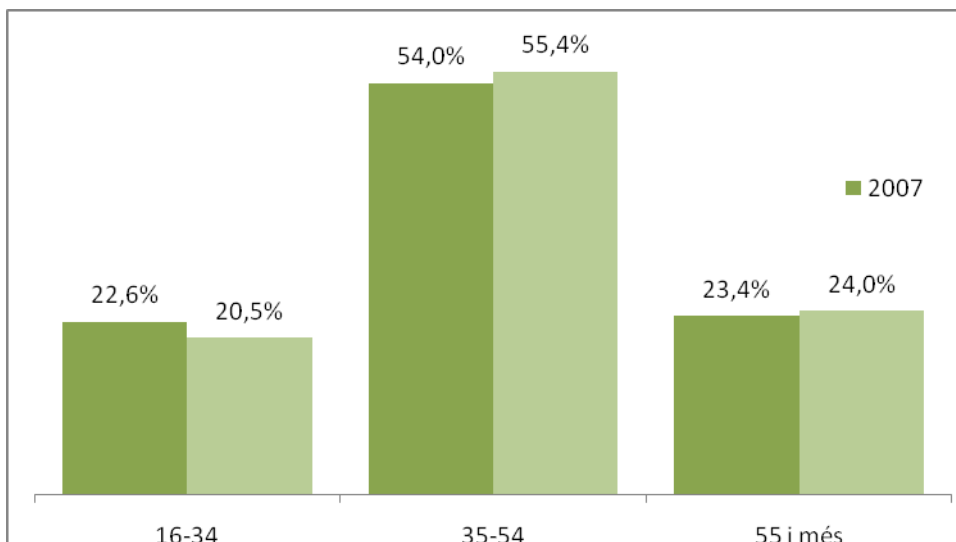
Unitats: percentatges (aportació sobre la variació en termes absoluts).

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

GRÀFIC IV- 10. Distribució del nombre total de treballadors/ores autònoms segons l'edat. Catalunya, 2007 i 2008

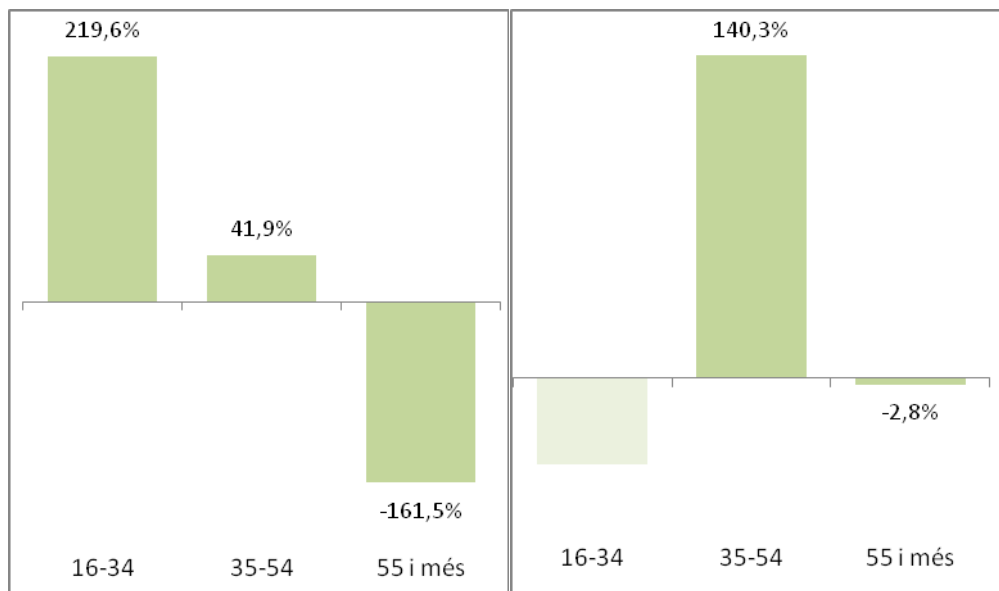
Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

GRÀFIC IV- 11. Aportació a la variació del nombre total de treballadors i treballadores autònoms segons l'edat i el sexe. Catalunya, 2007-2008

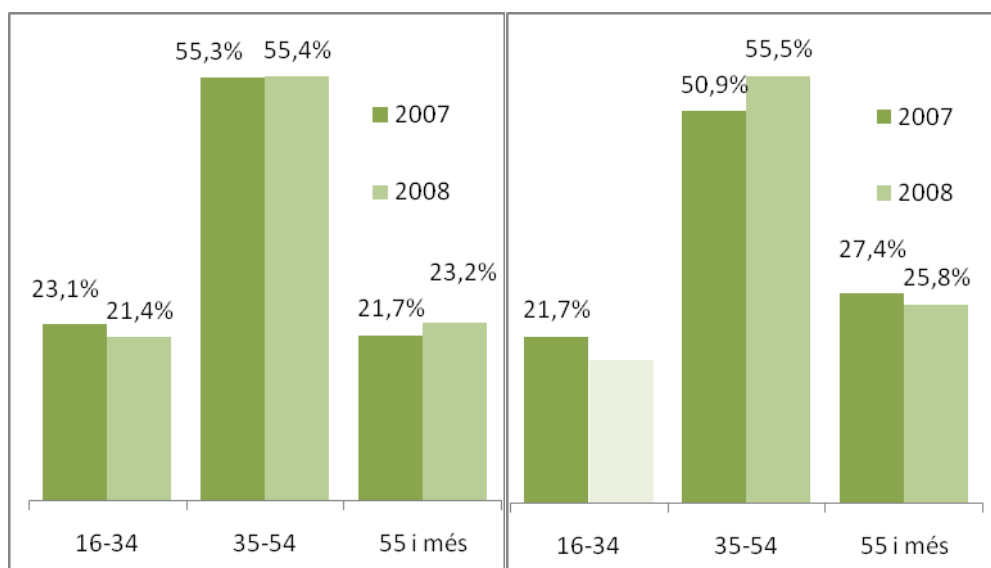
Unitats: percentatges (aportació sobre la variació en termes absoluts).

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

GRÀFIC IV- 12. Distribució del nombre total de treballadors/ores autònoms segons l'edat i el sexe. Catalunya, 2007 i 2008

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

2.2.5. Evolució segons el nivell d'estudis assolit

L'increment del nombre de persones que treballen per compte pròpia s'ha assolit sobretot gràcies a la incorporació de titulats superiors. Aquest comportament dinàmic dels autònoms amb estudis superiors es vincula a la proporció més gran de titulats/des superiors que han accedit al mercat de treball¹⁷, però també a un factor conjuntural, atès que també augmenten les persones ocupades amb estudis superiors en un context en que les altres categories estan perdent ocupació¹⁸. A part, aquest comportament és més intens dins del col·lectiu de persones ocupades per compte pròpia, atès que aquelles que tenen estudis superiors hi créixen el 9,8%, molt per sobre del creixement que hi mantenen la resta de categories.¹⁹

Aquest augment del nivell d'estudis assolits mitjà del col·lectiu s'observa en el gràfic (), on el percentatge de persones que ostenten un nivell assolit inferior al de secundària de primera etapa²⁰ perden pes respecte dels que han assolit un nivell d'estudis de secundària segona etapa²¹, que es mantenen, i finalment els d'estudis superiors,²² que són els que majoritàriament augmenten el seu pes dins del col·lectiu.

L'aportació que han fet homes i dones amb estudis superiors al creixement del nombre de persones ocupades a compte pròpia ha estat molt equilibrat (vegeu gràfic IV-13). No obstant això, les dones amb estudis secundaris de segona etapa han fet una aportació positiva al creixement de la ocupació autònoma. No ha estat així però pel cas dels homes que han caigut per totes aquelles categories amb un nivell d'estudis assolits inferiors als superiors.

Les aportacions que han fet, tant homes com dones, a les categories d'estudis assolits d'educació primària i educació secundària de primera etapa han estat en canvi negatives. També han baixat el nombre d'homes inclosos a la categoria de educació secundària de primera etapa i s'han mantingut a la d'estudis primaris.

¹⁷ La taxa interanual de creixement del col·lectiu d'actius amb estudis superiors per al quart trimestre del 2008 fou del 4,4% molt superior al 1,4% de creixement mitjà que van experimentar el conjunt total dels actius (EPA, INE).

¹⁸ La variació interanual de l'ocupació per al quart trimestre ha estat del -4,3%. Aquesta disminució ha estat reproduïda per totes les categories d'estudis assolits menys per la d'estudis superiors, que augmenta el 3% (EPA, INE).

¹⁹ Dades mitjanes de l'estimació de l'EPA, facilitades per Idescat. Només els que han assolit els estudis secundaris de segona etapa també augmenten (1,3%), mentre que les categories d'estudis secundaris de primera etapa disminueixen (-4,2%) i aquells que com a molt han assolit els estudis primaris també (-3,4%).

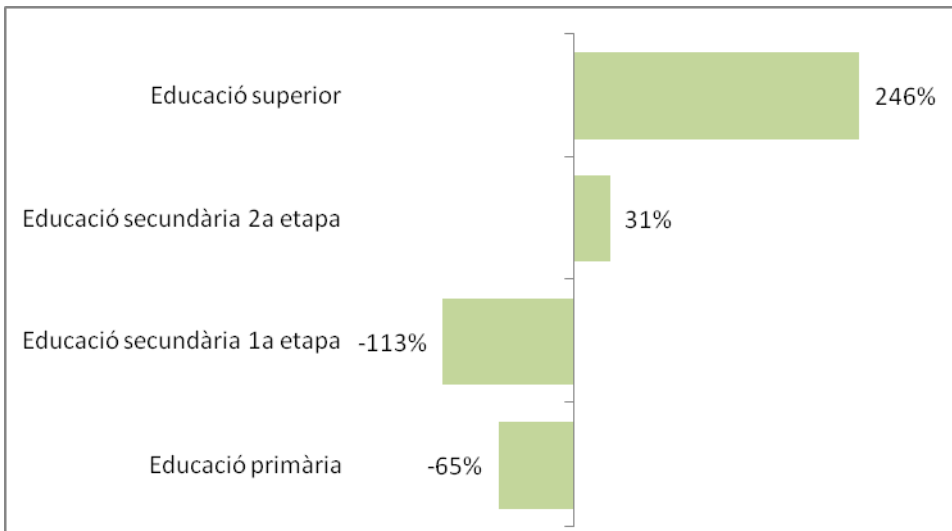
²⁰ Inclou els ensenyaments per a la formació i inserció laboral que no requereixen una titulació acadèmica de primera etapa de secundària (més de 300 hores), aquells de primera etapa d'educació secundària sense títol, i també els de primera etapa d'educació secundària amb títol (cicles de primer grau).

²¹ Inclou els ensenyaments per a la formació i inserció laboral que requereixen una titulació d'estudis secundaris de primera etapa (més de 300 hores), els ensenyaments de batxillerat, ensenyaments de grau mitjà de formació professional específica, arts plàstiques i disseny, i esportives, els ensenyaments de grau mitjà de música i dansa, i els ensenyaments per a la formació i inserció laboral que requereixen una titulació d'estudis secundaris de segona etapa (més de 300 hores)

²² Inclou totes aquelles persones que hagin assolit ensenyaments de grau superior de formació professional específica i equivalents, arts plàstiques i disseny, i esportives, títols propis de les universitats i altres ensenyaments que requereixen el títol de batxillerat (2 anys i més), ensenyaments per a la formació i inserció laboral que requereixen una formació professional de grau superior (més de 300 hores), ensenyaments universitaris de primer cicle i equivalents, o persones que hagin aprovat 3 cursos d'una llicenciatura o crèdits equivalents, ensenyaments universitaris de primer i segon cicle, només de segon cicle i equivalents, estudis oficials d'especialització professional, i doctorats universitaris.

GRÀFIC IV- 13. Aportació a la variació del nombre total de treballadors i treballadores autònoms segons el nivell d'estudis assolits. Catalunya, 2007-2008

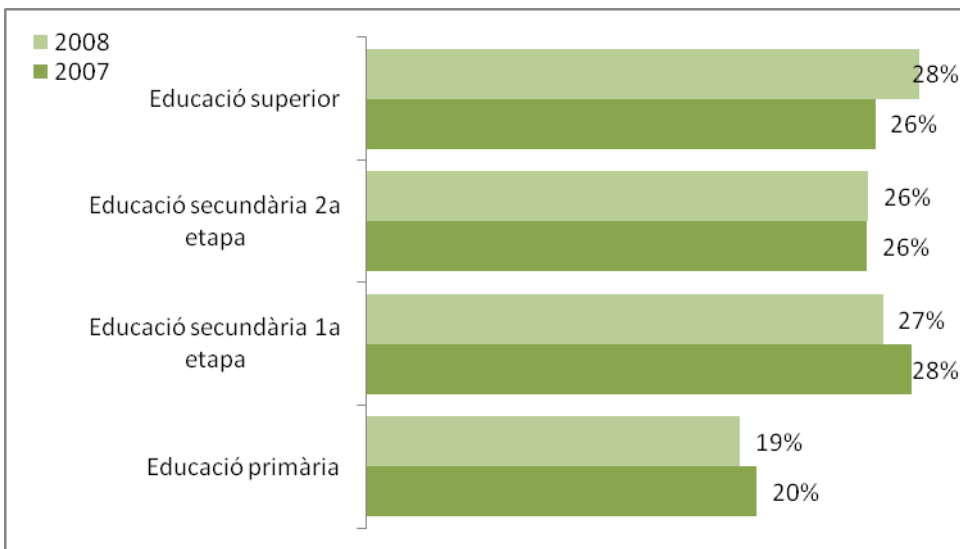
Unitats: percentatges (aportació sobre la variació en termes absoluts).

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

GRÀFIC IV- 14. Distribució del nombre total de treballadors/ores autònoms segons nivell d'estudis assolits. Catalunya, 2007 i 2008

Unitats: percentatges.

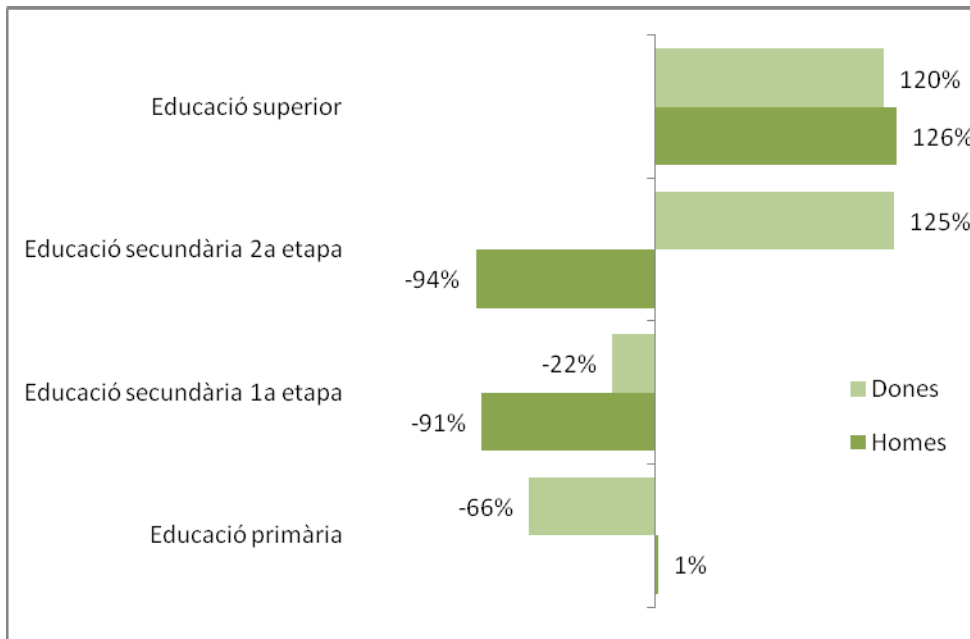
Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

Per tant, el col·lectiu d'autònoms sembla que evoluciona cap a una major presència de titulats superiors, i a més a una major presència de dones. En el cas de l'augment dels titulats superiors la contribució sembla que s'entreveu molt paritària, atès que la quantitat d'homes i dones amb aquest nivell d'estudis assolits han crescut de manera molt proporcionada.

No obstant això, la situació dins del col·lectiu, tal com s'ha vist, encara no és paritària (les dones suposen el 31.4% del col·lectiu). Quan prenem però les categories d'estudis assolits superiors o secundaris de segona etapa el pes de la dona, tot i no ser paritari, és lleugerament més elevat (32,9% i 34,1% respectivament).

GRÀFIC IV- 15. Aportació a la variació del nombre total de treballadors i treballadores autònoms segons el nivell d'estudis assolits i el sexe. Catalunya, 2007-2008

Unitats: percentatges (aportació sobre la variació en termes absoluts).

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA. Dades facilitades per Idescat.

3. Anàlisi del col·lectiu de treballadors i treballadores autònoms registrats a la Seguretat Social segons tipologies i sectors a Catalunya.

3.1. Evolució del nombre de treballadors i treballadores autònoms registrats a la Seguretat Social a Catalunya

En data de 31 de desembre de 2008, segons la Secretaria d'ocupació del Ministeri de Treball i Immigració trobem 579.449 persones registrades d'alta a la Seguretat Social i que treballen per compte pròpia, de les quals 578.861 hi consten com a cotitzants del Règim Especial de Treballadors Autònoms (RETA).²³ El nombre total d'afiliats per compte pròpia, si agafem les dades de la Seguretat Social, ha disminuït al voltant del 3% tant si prenem les dades del Ministeri de Treball i Immigració com si agafem les dades de la Seguretat Social. Amb les dades de la Seguretat Social, i respecte de l'any passat, aquesta disminució s'ha produït tant en el col·lectiu de cotitzants del REM, que han baixat el 3,5% com en el col·lectiu de cotitzants del RETA i REA que conjuntament han baixat el 3,3%.

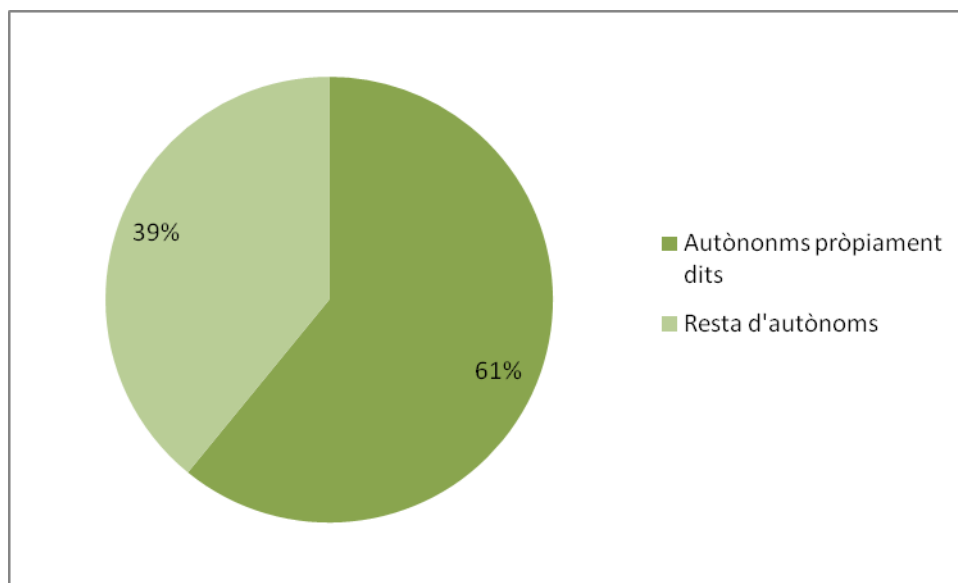
A continuació analitzarem el col·lectiu d'autònoms pròpiament dits. Aquest col·lectiu es defineix, segons la Direcció General de l'Economia Social, del Treball Autònom i del Fons Social Europeu com aquelles perso-

²³ Amb dades de la Secretaria General d'Ocupació del Ministeri de Treball i Immigració. Amb les dades publicades per la Seguretat Social la xifra d'afiliats per compte pròpia puja a 577.113 persones incloent tant els cotitzants del RETA (576.526) com els del Règim Especial de Treballadors del Mar (REM) que sumen 587 cotitzants. Recordem que, tal i com s'ha exposat anteriorment, enguany els cotitzants del Règim Especial Agrari (REA) i que ho feien per compte propi han passat a cotitzar al RETA d'acord amb el Reial decret 1382/2008 del dia 1 d'agost. No hi incloem tampoc els treballadors discontinus del Règim Especial de Treballadors de la Llar.

nes afiliades per compte pròpia que no estan integrades en cap tipus de societat mercantil, cooperativa o altres tipus d'entitats societàries, que tampoc no són ajudants familiars i que tampoc no estan registrats com a part de cap dels col·lectius especials de treballadors autònoms inclosos al RETA.

GRÀFIC IV- 16. Proporció de persones afiliades classificades com a autònoms pròpiament dits respecte del total de persones afiliades als règims per compte pròpia. Catalunya, 2008.

Unitats: percentatges.

Font: Ministeri de Treball i Immigració. Secretaria General d'Ocupació.
Dades en data de 31 de desembre.

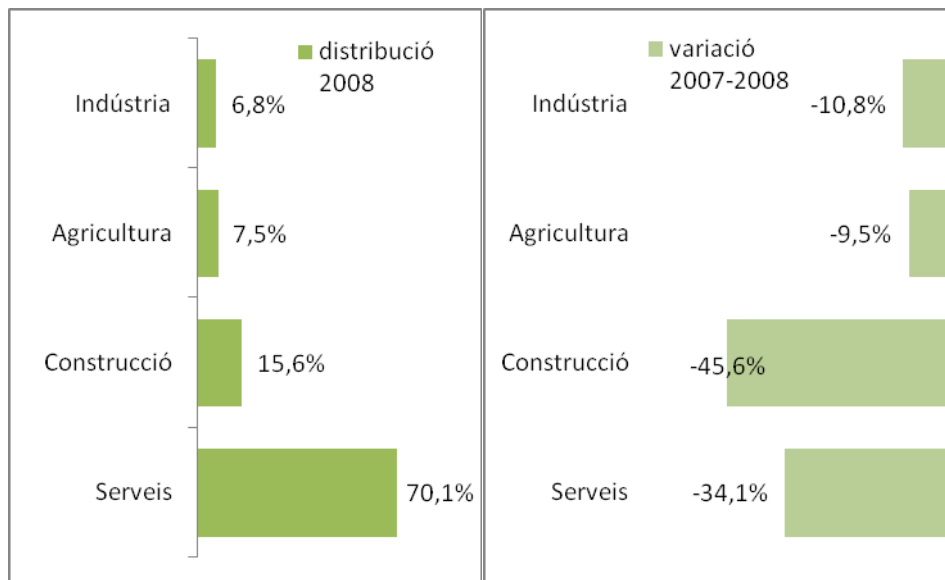
El col·lectiu de persones afiliades considerades autònoms pròpiament dits representa el 61% del total de persones afiliades per compte pròpia. El nombre d'afiliats considerats "autònoms pròpiament dits" a 31 de desembre era de 352.957. Aquesta xifra és més baixa que la de l'any anterior, atès que el nombre de persones incloses al col·lectiu ha baixat el 4,8%.

Aquesta reducció s'ha produït sobretot per la disminució d'afiliats al sector de la construcció, que tot i representar al voltant del 17% dels afiliats autònoms pròpiament dits l'any 2007 han representat gairebé el 45,6% de la caiguda del col·lectiu. Tant entre els afiliats que treballen a la indústria com entre els que ho fan a l'agricultura l'aportació sobre la caiguda del total del col·lectiu ha estat més intensa que el pes relatiu que hi representen. Només els serveis, amb una aportació a la caiguda del 34,1%, han tingut una aportació menys intensa que el seu pes estructural. Això ha fet que els afiliats del sector serveis hagin passat de representar el 68% a representar el 70%.

Concretament, a desembre de 2008 el nombre d'autònoms pròpiament dits que treballa al sector serveis ha estat de 247.302. Els que treballen a la construcció han pujat fins als 54.988, els que treballen a l'agricultura fins als 26.498 i finalment els que treballen a la indústria fins als 24.169. La distribució per **sectors d'activitat** a finals del 2008 és la que reflecteix el gràfic IV-17. El 70,1% dels afiliats treballa al sector serveis, el 15,6% a la construcció, el 7,5% a l'agricultura i el 6,8% a la indústria.

GRÀFIC IV- 17. Distribució i contribució a la variació respecte del darrer any dels autònoms pròpiament dits d'alta a la Seguretat Social segons sectors a Catalunya, 2008

Unitats: percentatges.

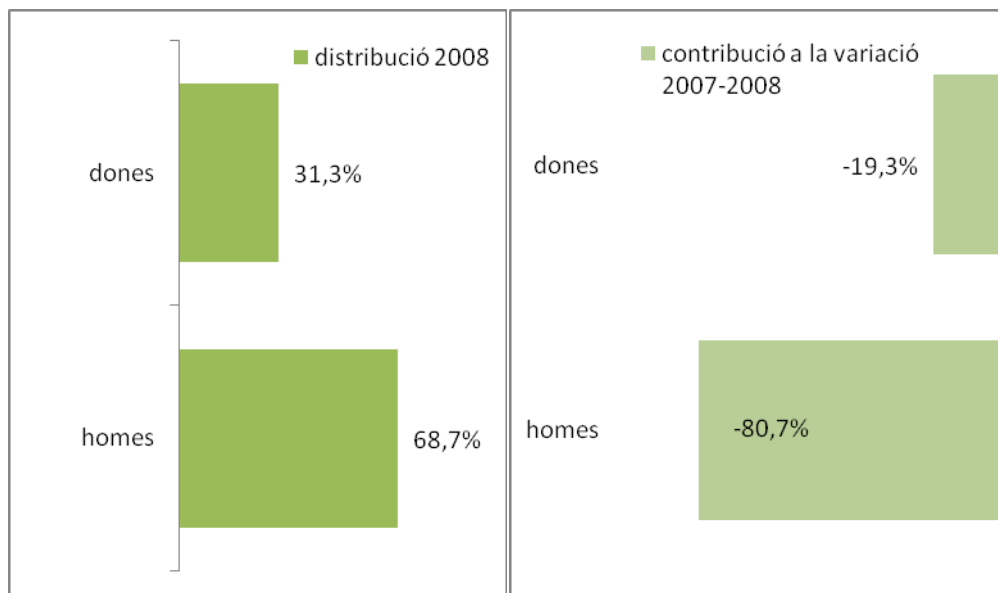
Font: Ministeri de Treball i Immigració.
Dades a data de 31 de desembre.

Segons el **sexe** de les persones afiliades (autònoms pròpiament dits), tenim 110.454 dones i 242.503 homes. Segons aquests registres el 31,3% són dones, mentre que el 68,7% són homes. El pes doncs dels homes és molt més elevat que el de les dones entre els autònoms pròpiament dits. No obstant això, l'aportació que han fet a la caiguda els homes ha estat quatre vegades més gran que la que han fet les dones (81% i 19% respectivament).

Amb aquesta caiguda més intensa del nombre d'afiliats homes en relació a les dones el pes dels homes en el col·lectiu ha caigut. Com a conseqüència, lògicament, les dones han tingut més presència al col·lectiu.

GRÀFIC IV- 18. Distribució i contribució a la variació respecte del darrer any dels autònoms pròpiament dits d'alta a la Seguretat Social segons sexe a Catalunya, 2008

Unitats: percentatges.

Font: Ministeri de Treball i Immigració.
Dades a data de 31 de desembre.

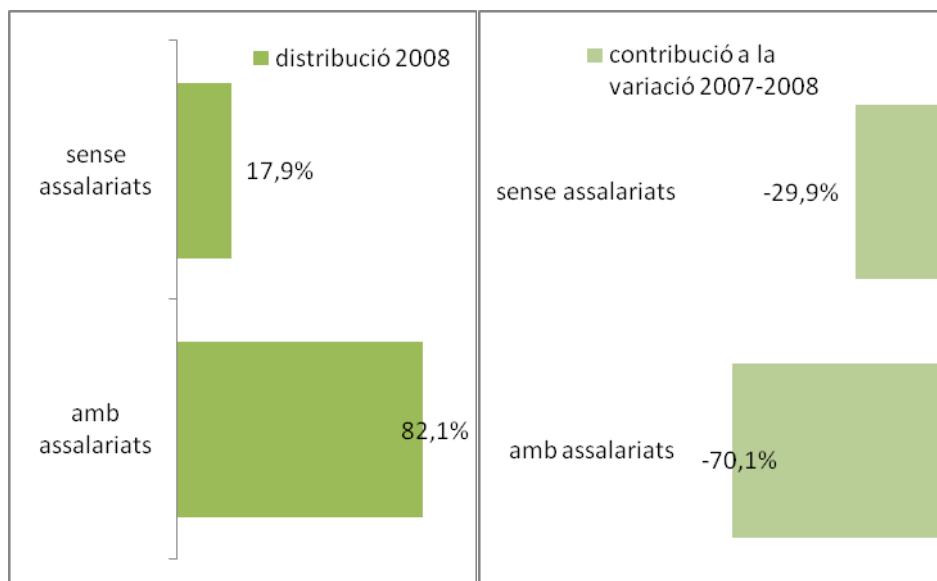
El col·lectiu d'autònoms que analitzem respon majoritàriament a la figura d'una persona amb **persones assalariades al seu càrrec**. Concretament, el 82,1% dels autònoms analitzats es troben al capdavant d'una empresa amb treballadors assalariats. La resta, el 17,9%, no tenen ningú més en plantilla. Amb xifres tenim registrades 289.642 persones amb assalariats al càrrec i 63.315 persones sense assalariats.

L'evolució que mostra el col·lectiu ens permet observar com la presència de persones amb assalariats al càrrec ha estat més alta. De fet, l'aportació a la caiguda del total d'autònoms que fan aquells que no tenen assalariats és del 29,9%, més alta que el seu pes dins del col·lectiu (17,9%). Això ha fet guanyar doncs pes als autònoms amb assalariats en detriment d'aquells que no en tenen.

S'ha mantingut a grans trets, tot i que hagi caigut lleugeríssimament, la proporció de persones sense **pluriactivitat**. De fet, el grup majoritari és el de persones amb pluriactivitat (334.714), que gairebé abasta un pes del 95% dins del col·lectiu. Les 18.243 persones restants, el 5,2%, consten com a persones amb pluriactivitat. L'aportació que han fet aquests autònoms amb pluriactivitat a la disminució del nombre total d'autònoms és pràcticament similar al seu pes dins del col·lectiu si bé lleugerament inferior. És per això que tot i no variar gaire, ha augmentat lleugerament la presència de persones amb pluriactivitat entre els autònoms pròpiament dits.

GRÀFIC IV- 19. Distribució i contribució a la variació respecte del darrer any dels autònoms pròpiament dits d'alta a la Seguretat Social segons si tenen assalariats o no a Catalunya, 2008.

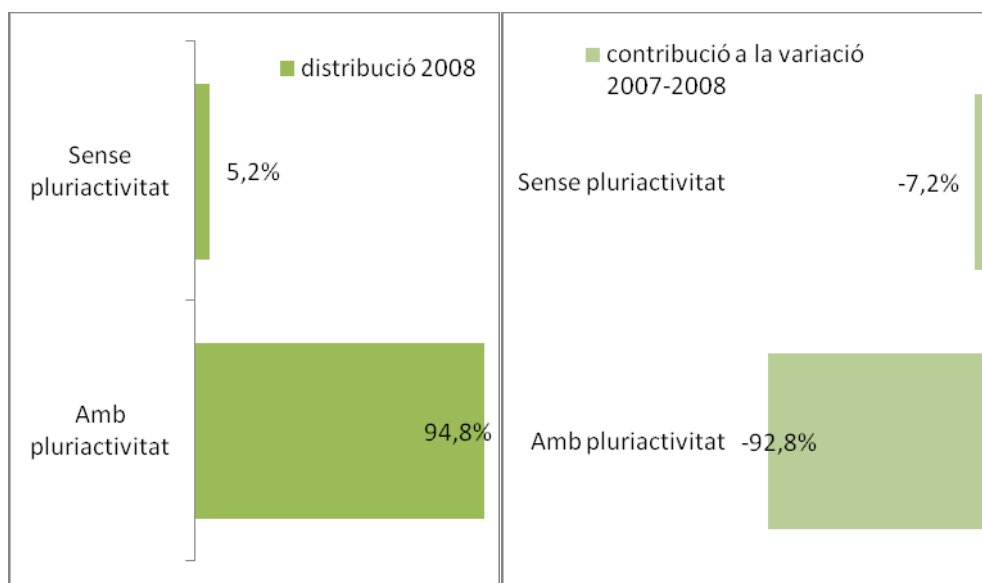
Unitats: percentatges.

Font: Ministeri de Treball i Immigració.
Dades a data de 31 de desembre.

GRÀFIC IV- 20. Distribució i contribució a la variació respecte del darrer any dels autònoms pròpiament dits d'alta a la Seguretat Social segons si tenen pluriactivitat o no a Catalunya, 2008

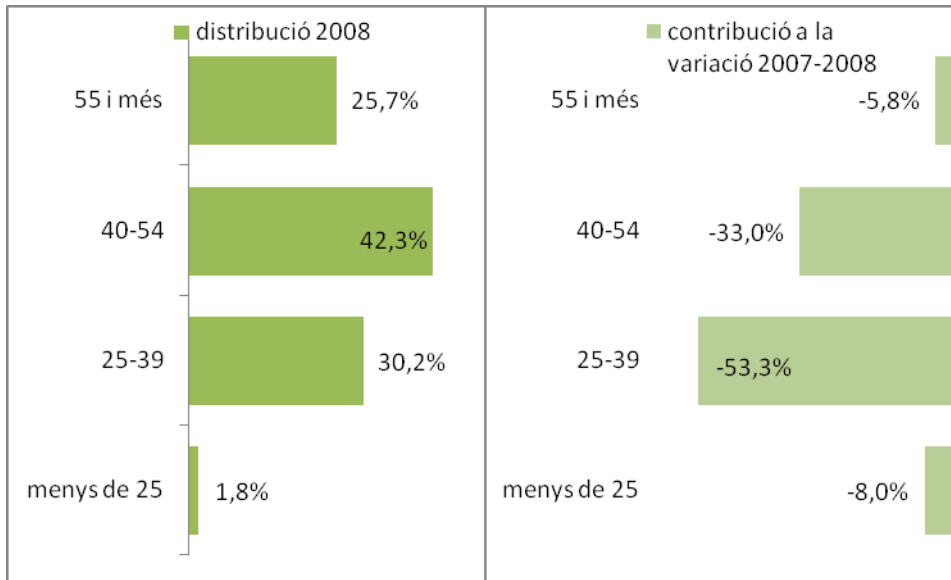
Unitats: percentatges.

Font: Ministeri de Treball i Immigració.
Dades a data de 31 de desembre.

GRÀFIC IV- 21. Distribució i contribució a la variació respecte del darrer any dels autònoms pròpiament dits d'alta a la Seguretat Social segons edat a Catalunya, 2008

Unitats: percentatges.

Font: Ministeri de Treball i Immigració.
Dades a data de 31 de desembre.

Els autònoms es distribueixen per **edat** segons s'exposa al gràfic (). Majoritàriament s'apleguen a la franja d'edat entre els 40 i els 54 anys (149.436 persones). De la resta, 106.768 afiliats tenen entre 25 i 39 anys, 90.534 en tenen més de 55 i 6.219 menys de 25.

El gràfic IV-21 ens permet veure no obstant això, com els autònoms entre 40 i 54 anys, que són el grup més nombrós, fan una aportació més petita a la caiguda del total del col·lectiu que no pas els autònoms entre 25 i 39 anys.

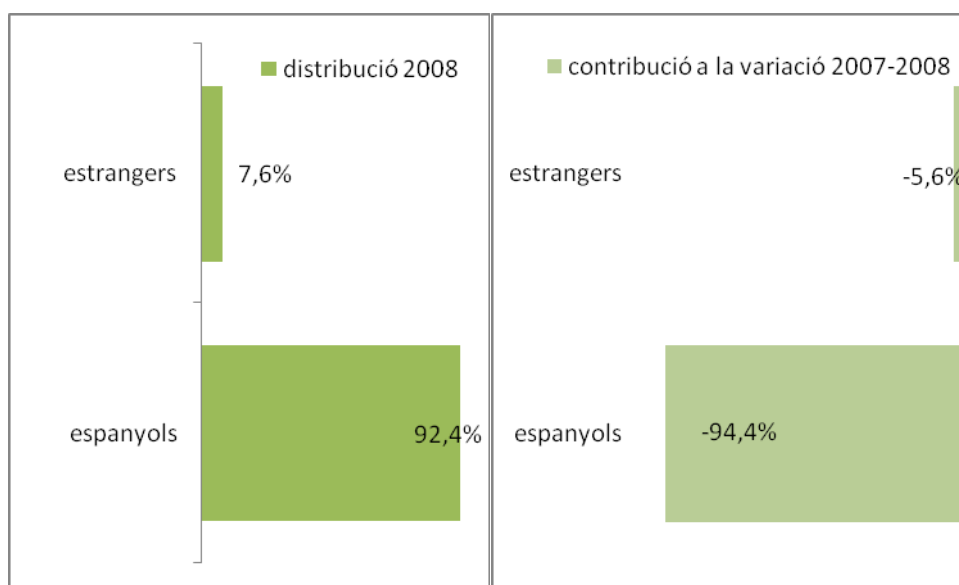
La conseqüència lògica d'aquesta disminució relativament més intensa del grup d'edat més jove ens porta cap a un envelliment del col·lectiu d'autònoms des de l'any 2007 fins al 2008.

De fet, les dues franges d'edat més elevades, els d'entre 40 i 54 anys i els de més de 55 anys, aplegaven el 41,8% i el 24,7% respectivament l'any 2007. Ambdós grups han guanyat pes relatiu a desembre del 2008, atès que han representat enguany el 42,3% i el 25,7% del total dels autònoms respectivament.

D'altra banda, els més joves, els de menys de 25 anys i els d'entre 25 i 39 anys, han perdut pes relatiu, atès que el 2007 representaven el 2,1% i el 31,3% respectivament, mentre que enguany aquests mateixos pesos han baixat fins al 1,8% en el primer cas i fins al 30,2% en el segon cas.

GRÀFIC IV- 22. Distribució i contribució a la variació respecte del darrer any dels autònoms pròpiament dits d'alta a la Seguretat Social segons nacionalitat a Catalunya, 2008

Unitats: percentatges.

Font: Ministeri de Treball i Immigració.
Dades a data de 31 de desembre.

La proporció d'autònoms de **nacionalitat** estrangera²⁴ és del 7,6% en data de 31 de desembre del 2008. En concret es registren 326.195 persones amb nacionalitat espanyola i 26.762 només amb nacionalitat estrangera. Aquest col·lectiu d'autònoms de nacionalitat estrangera ha contribuït només el 5,6% a la disminució del nombre d'autònoms. Aquesta contribució a la caiguda ha estat més baixa que el seu pes estructural. Això ha fet doncs que aquest darrer hagi augmentat molt lleugerament.

No obstant això, en la mateixa data de registre els afiliats de nacionalitat estrangera representaven el 10,2% de tots els afiliats en el règim general.²⁵ Aquesta proporció dels assalariats estrangers és doncs més alta que la dels autònoms pròpiament dits, que puja només al 7,6%.

D'altra banda, i segons l'**antiguitat** acumulada en el negoci, 209.020 persones tenen una antiguitat de com a mínim 5 anys. De la resta, 73614 tenen entre 1 i 3 anys d'antiguitat, 36.879 entre 3 i 5 anys, 17.763 entre sis mesos i l'any, i finalment 15.681 menys de sis mesos.

La majoria doncs dels autònoms tenen una antiguitat acumulada de com a mínim 5 anys. No obstant això, el col·lectiu d'autònoms amb una antiguitat de com a mínim cinc anys ha fet, juntament amb aquells que acumulen una antiguitat inferior a sis mesos, una aportació netament negativa al creixement del nombre total d'autònoms.

Al gràfic IV-23 es pot observar com els únics col·lectius que han fet una aportació positiva són aquells que gaudeixen d'una antiguitat d'entre 1 i 5 anys. La davallada dels autònoms amb menor antiguitat s'ha d'interpretar com una conseqüència lògica d'una nova conjuntura que ha dificultat l'emprenedoria. No obstant això, l'augment d'aquells que disposen d'una antiguitat entre 1 i 5 anys tot i que ens podria indicar la pervivència de les iniciatives que s'han emprès en els darrers anys de bonança podria estar condicionada també per alguns canvis normatius que s'han produït darrerament.²⁶

²⁴ De fet la referència és als autònoms que no tenen nacionalitat espanyola, atès que aquelles persones que disposen de doble nacionalitat es troben incloses entre el col·lectiu amb nacionalitat espanyola.

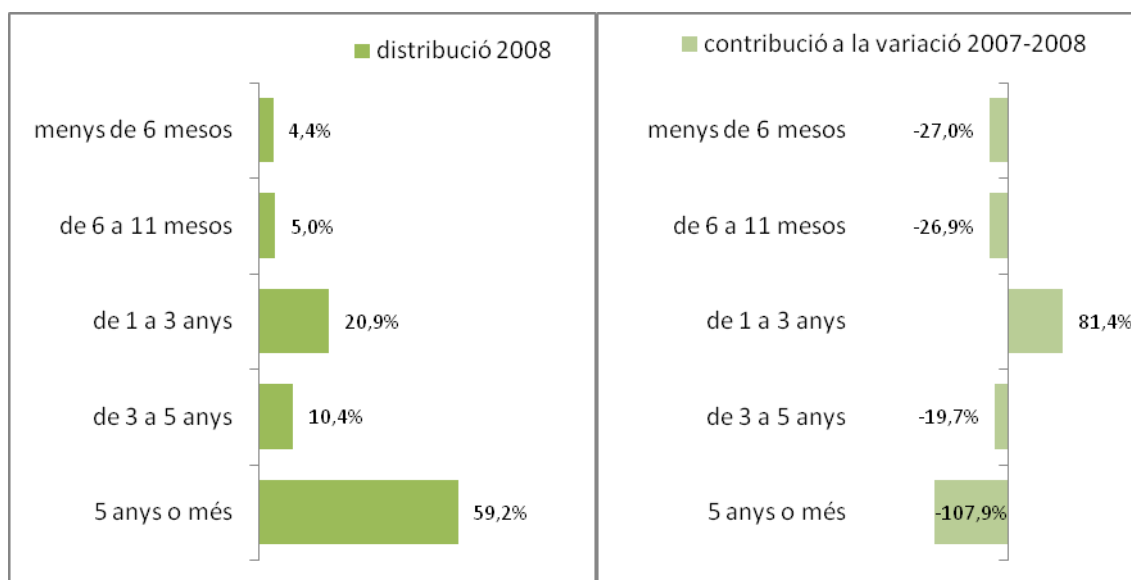
²⁵ Seguretat Social. Per a més informació sobre dades d'ocupació registrada per compte d'altri vegeu el capítol III.

²⁶ Cal pensar que a ran de la incorporació d'aquelles persones que cotitzàvem en el REA al RETA, aquestes persones han passat a ser comptabilitzades amb una antiguitat de zero anys. Per intentar ponderar la importància estadística d'aquest fenomen cal pensar

D'altra banda, el col·lectiu dels autònoms amb més de 5 anys d'antiguitat ha estat també un dels col·lectius que ha fet una aportació més negativa. En aquest cas no podem cercar la causa d'aquest descens més enllà del simple fet que hagin plegat una part dels emprenedors. L'aturada per tant de la nova incorporació, afegida a una disminució del nombre d'autònoms que ja feia temps que treballaven han estat la causa de la davallada del nombre total d'autònoms. No obstant això, ens restaria saber fins a quin punt el creixement dels autònoms entre 1 i 3 anys respon al canvi registral de règims, i per tant fins a quin punt podem intuir també un cert procés de renovació dins del col·lectiu.²⁷

GRÀFIC IV- 23. Distribució i contribució a la variació respecte del darrer any dels autònoms pròpiament dits d'alta a la Seguretat Social segons antiguitat en el negoci. Catalunya, 2008

Unitats: percentatges.

Font: Ministeri de Treball i Immigració.
Dades a data de 31 de desembre.

Finalment, la majoria dels autònoms cotitzen per la base mínima (79%). Aquesta proporció és més alta que la de l'any passat, en que cotitzaven per la mínima el 77% dels autònoms pròpiament dits. No obstant això, aquesta variació es pot deure en bona mesura al canvi normatiu a partir del qual els autònoms que havien estat cotitzant per la base reduïda, hauran de passar a cotitzar lògicament per alguna altra modalitat.²⁸ Per aquest motiu no podem comparar les dades d'enguany amb l'anterior, atès que la variació podria respondre únicament al mencionat canvi normatiu.

No obstant això, i sense entrar en el perquè s'han produït les variacions, el percentatge d'autònoms que cotitzen per la mínima, 279.908 persones, ha augmentat fins al 79% (l'any 2007 era del 77%), els que cotitzen entre una i una vegada i mitja la base mínima, 23.580, també ho han fet fins al 6,7% (des del 5,9%), aquells que cotitzen entre el 1,5 i 2 vegades la base mínima, que sumen 14.676 afiliats, han disminuït en canvi fins al 4,2% (10,3% l'any 2007). D'altra banda, han pujat i molt aquells que cotitzen entre 2 i 3 vegades la base mínima, que representaven l'any 2007 un modest 1,5% i han passat a representar el 8,6% (30521

que al desembre del 2007 les persones que cotitzaven per la base reduïda, desapareguda a ran del traspàs de persones des del REA fins al RETA, representaven el 4,2% del total. La variació positiva que mostra la categoria d'autònoms amb antiguitat entre 1 i 3 anys suposa un guany del 5,1% sobre el total. En termes quantitius estariem parlant d'unes 15000 persones en el primer cas i unes 18000 persones en el segon. És per això que bona part de l'augment pot ser atribuïble al canvi legislatiu i per tant registral.

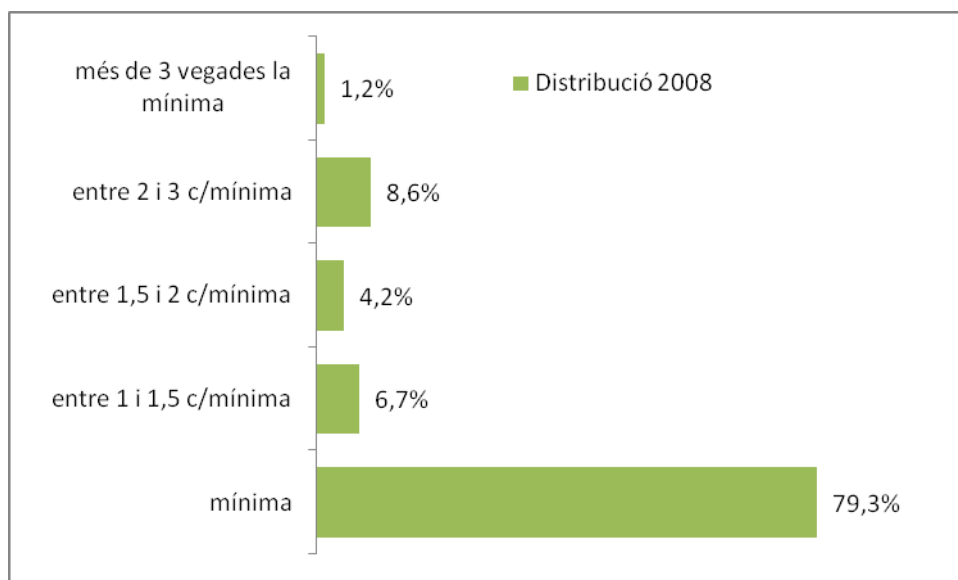
²⁷ Tal com apuntàvem, l'any passat els autònoms entre 1 i 3 anys d'antiguitat suposaven el 16%, mentre que enguany han augmentat en més de cinc punts percentuals (fins al 20,9%). (Aquesta variació és superior en termes absoluts al nombre de persones que l'any passat contribuïen per la base reduïda). Vegeu per tal de comparar les dades de la *Memòria Socioeconòmica i Laboral de Catalunya* de l'any 2007, també publicada pel CTESC.

²⁸ Fruit del canvi normatiu que passa aquelles persones que cotitzaven pel REA per compte propi al RETA.

persones). Els que cotitzen per sobre del triple de la base mínima, 4.272 persones, pràcticament no han variat el seu pes.

GRÀFIC IV- 24. Distribució dels autònoms pròpiament dits d'alta a la Seguretat Social segons base de cotització a Catalunya, 2008

Unitats: percentatges.

Font: Ministeri de Treball i Immigració.
Dades a data de 31 de desembre.

Per concloure doncs el col·lectiu d'autònoms pròpiament dits que cotitzen a la Seguretat Social ho fan en un 79,3% per la base mínima, el 59,2% tenen més de cinc anys d'antiguitat en el negoci que desenvolupen, el 92,4% són espanyols i el 42,3% tenen entre 40 i 54 anys. Respecte de la feina que desenvolupen el 94,8% dels autònoms practiquen la pluriactivitat i el 82,1% tenen assalariats al seu càrrec.

Tot i que les dones cada cop són més presents al col·lectiu els homes representen encara el 68,7% dels afiliats autònoms pròpiament dits. Finalment, els autònoms cada cop són més proclius a treballar al sectors serveis, on es col·loquen el 70,1% dels afiliats.

4. La protecció social del treball autònom

En aquesta secció s'analitza l'evolució de les persones afiliades en alta per règims de la seguretat social i, en particular, de les persones afiliades al Règim Especial de Treballadors i Treballadores Autònoms (RETA). També s'estudia el nombre de pensions en vigor i els seu import mitjà per règims, amb especial atenció al nombre de pensions i a la pensió mitjana del RETA.

4.1. Evolució de la situació de les persones afiliades en alta per règims de la Seguretat Social

El nombre de persones afiliades en alta a la seguretat social és de 3.399.221 a Catalunya l'any 2008, el 0,6% menys que l'any 2007, i representa el 17,76% de les persones afiliades a Espanya. Les persones afiliades al RETA són 590.820, el 17,38% del total, creixen el 3,3% respecte del 2007 i tenen un pes a Espanya semblant al del total de persones afiliades (17,46%).

El Règim general és el més nombrós del sistema ja que representa el 80,25% del total. Aquest règim disminueix el nombre d'afiliats el 0,9% respecte del 2007 i significa el 18,62% dels afiliats al Règim general del conjunt de l'Estat. El Règim especial de la mineria del carbó és el que té menys afiliats (31).

El règim més dinàmic respecte de l'any 2007 és el Règim especial agrari per compte aliè, que creix el 12,9%, mentre que el que menys creix és el Règim especial de la mineria del carbó, que disminueix el 55,7%. El règim amb més participació a Espanya és el Règim especial d'empleats i empleades de la llar de forma discontinua (24,51%), mentre que el que té menys participació és el Règim especial de la mineria del carbó (0,39%).

TAULA IV-1. PERSONES AFILIADES EN ALTA A LA SEGURETAT SOCIAL PER RÈGIMS. CATALUNYA, 2007-2008

Unitats: nombre de persones afiliades i percentatges.

	2008	Var. 07-08	% s Total	% s Espanya	
Règim general	2.727.768	-0,9	80,25	18,62	
RETA ¹	590.820	3,3	17,38	17,46	
RE agrari (compte aliè)	20.690	12,9	0,61	2,78	
RE mar	C. aliè	6.242	1,9	0,18	11,38
	C. propi	585	-6,5	0,02	3,93
RE mineria del carbó	31	-55,7	0,00	0,39	
RE empleats i empleades llar	Continus	30.100	10,0	0,89	16,16
	Discontinus	22.985	-7,8	0,68	24,51
TOTAL	3.399.221	-0,6	100,00	17,76	

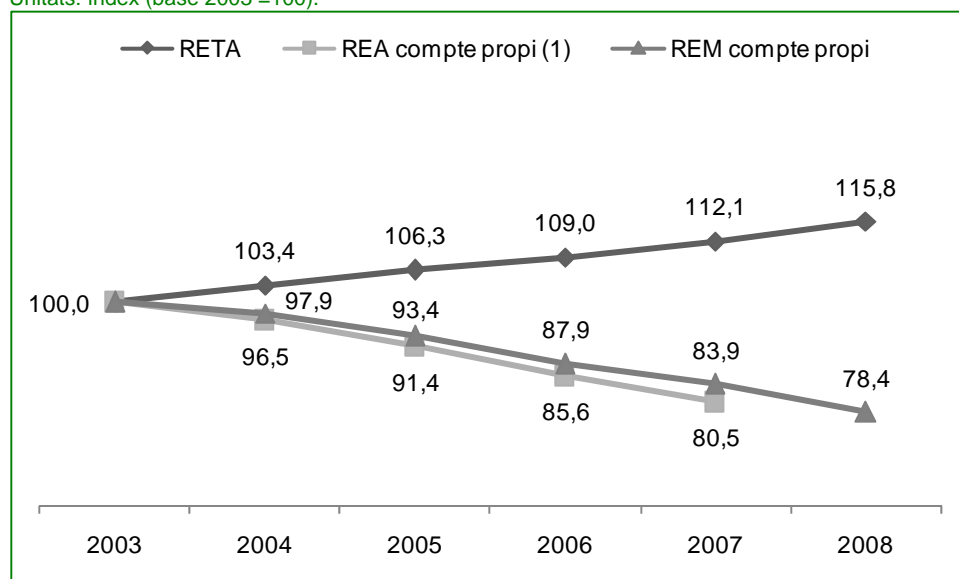
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social.

1) Des de gener de 2008 els treballadors afiliats al Règim Especial Agrari per compte propi s'han integrat en el Règim Especial dels Treballadors per Compte Propi o Autònoms (RETA).

En el gràfic següent s'aprecia que l'evolució del nombre de persones afiliades al RETA ha estat positiva des de l'any 2003 fins a l'actualitat, any rere any. Les persones afiliades en aquest règim l'any 2008 són el 15,8% superior a les que hi havia l'any 2003. En canvi, l'afiliació al Règim especial agrari per compte propi i al Règim especial del mar per compte propi ha seguit una evolució negativa en el mateix període de temps. L'any 2007, les persones afiliades al Règim especial agrari per compte propi representaven el 80,5% del nombre d'afiliats/des de l'any 2003 i els afiliats del Règim especial del mar per compte propi representen el 2008 el 78,4% del nombre d'afiliats de l'any 2003.

GRÀFIC IV- 25. EVOLUCIÓ DEL NOMBRE DE PERSONES AFILIADES AL RETA, REA I REM. CATALUNYA, 2003-2008

Unitats: índex (base 2003 =100).

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social.

1) Des de gener de 2008, s'ha integrat en el Règim Especial dels Treballadors per Compte Propi o Autònoms (RETA).

4.2. Evolució de les pensions contributives de les persones treballadores autònomes

El nombre de pensions en vigor a 31 de desembre de l'any 2008 a Catalunya és d'1.512.956, creix l'1,56% respecte de 2007 i representa el 17,85% del nombre de pensions en vigor a Espanya. El 61,5% d'aquestes pensions són de jubilació. Per la seva banda, el nombre de pensions del Règim especial de Treballadors i Treballadores Autònoms és de 275.384 i manifesta un creixement important, del 36,81% respecte del 2007, bàsicament degut a la integració de les persones treballadores del Règim especial agrari per compte propi a partir de l'1 de gener de 2008.²⁹ Les pensions del RETA representen el 18,2% de totes les pensions del sistema i el 15,12% de les pensions del RETA del conjunt de l'Estat. La majoria de les pensions del RETA, el 64,25%, són de jubilació.

El Règim general és el més nombrós del sistema i representa el 66,92% de totes les pensions, disminueix el 4,64% respecte de l'any 2007 i significa el 20,53% del Règim general espanyol. El 59,03% de les seves pensions són de jubilació.

El règim menys dinàmic respecte de l'any 2007 és el Règim especial de la mineria del carbó, que disminueix el 3,52%. També és aquest el règim menys nombrós, amb 3.347 pensions. El règim que té una participació més baixa amb relació a Espanya és el Règim especial Agrari per compte aliè, amb el 3,86%.

TAULA IV-2. PENSIONS EN VIGOR DISTRIBUÏDES PER RÈGIMS. CATALUNYA, 2007-2008

Unitats: pensions en vigor a 31 de desembre de 2008 i percentatges.

	2008	Var. 07-08	% s Total	% Jubilació	% s Espanya
Règim general	1.012.429	-4,64	66,92	59,03	20,53
RETA ¹	275.384	36,81	18,20	64,25	15,12
RE agrari (compte aliè)	25.037	-3,60	1,65	52,06	3,86
RE mar	8.552	-0,94	0,57	55,99	6,50
RE mineria del carbó	3.347	-3,52	0,22	47,24	4,83
RE empleats i empleades de la llar	35.100	-0,10	2,32	85,10	18,75
Accidents de treball	28.477	0,99	1,88	23,16	13,77
Malalties professionals	5.039	-0,14	0,33	23,64	11,56
SOVI	119.591	-0,64	7,90	82,70	27,61
TOTAL	1.512.956	1,56	100,00	61,50	17,85

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social.

1) Des de gener de 2008 els treballadors afiliats al Règim Especial Agrari per compte propi s'han integrat en el Règim Especial dels Treballadors per Compte Propi o Autònoms (RETA).

La taula següent analitza les pensions en vigor del RETA per tipus de pensió i gènere. Tal com s'ha comentat anteriorment, s'observa que la integració del Règim especial agrari per compte propi provoca un elevat increment del nombre de pensions (36,81%) que es distribueix entre tots els tipus de pensió, amb menys intensitat en el cas de la incapacitat permanent. També s'aprecia que després de la pensió de jubilació, que representa el 64,25% del total, la de viduïtat és la segona modalitat en importància, amb una participació del 26,86%.

El 58,66% de les persones pensionistes del RETA són dones. La quota femenina és més elevada en les pensions de viduïtat (88,92%) i més baixa en les pensions per incapacitat permanent (37,43%).

²⁹ A 31 de desembre de 2007 el RE Agrari per compte propi tenia 70.683 pensions en vigor.

TAULA IV-3. PENSIONS VIGOR DEL RETA PER TIPUS DE PENSIÓ. CATALUNYA, 2007-2008

Unitats: nombre de pensions en vigor a 31 de desembre de 2008 i percentatges.

	2008	Var. 07-08	% Dones	% s Total	% s Espanya
Incapacitat permanent	18.238	10,45	37,43	6,62	14,05
Jubilació	176.946	39,26	48,54	64,25	15,39
Viduitat	73.974	39,99	88,92	26,86	15,38
Orfenesa	6.053	26,50	48,11	2,20	11,61
Favor familiar	173	92,22	82,08	0,06	2,05
TOTAL	275.384	36,81	58,66	100,00	15,12

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social.

4.2.1. Quantia de les pensions

La pensió mitjana en vigor per al conjunt del sistema de la Seguretat Social a Catalunya l'any 2008 és de 749,57 euros, creix el 6,46% respecte de 2007 i és el 3,26% superior a la pensió mitjana de l'Estat espanyol. La pensió mitjana de les dones és el 75,15% de l'import anterior, mentre que la dels homes és el 130,9%. Pel que fa al RETA, la pensió mitjana és de 512,04 euros, creix el 2,7% respecte de 2007 i és l'1,19% superior a la pensió mitjana del RETA espanyol. La pensió mitjana de les dones del RETA equival al 85,98% de la pensió mitjana d'aquest règim, mentre que la pensió mitjana dels homes equival al 119,91%.

La pensió mitjana més elevada correspon al Règim especial de la mineria del carbó (996,38 euros). El creixement més elevat respecte de l'any 2007 es dona en la pensió per accidents de treball (6,62%). La pensió mitjana més elevada per a les dones es dona en el Règim especial d'empleats i empleades de la llar (102,5%) i la més elevada per als homes es dona en el Règim especial de la mineria del carbó (135,77%). La pensió mitjana més elevada respecte de l'espanyola es dona al Règim especial del mar (108,99%).

D'altra banda, la pensió més baixa correspon a la pensió del SOVI³⁰ (340,61 euros). La que menys creix és la del RETA (2,70%), la pensió mitjana de les dones més baixa es dona a la pensió per malalties professionals (74,63%) i la més baixa dels homes es dona en el Règim especial d'empleats i empleades de la llar (69,57%). La pensió mitjana més baixa en relació amb l'espanyola es dona en el cas de malalties professionals (91,8%).

TAULA IV-4. PENSIÓ MITJANA EN VIGOR SEGONS RÈGIM I GÈNERE. CATALUNYA 2007-2008

Unitats: pensió mitjana en euros i percentatges.

	2008	Var. 07-08	% Dones	% Homes	% s Espanya
Règim general	874,79	6,21	75,20	124,60	100,73
RETA ¹	512,04	2,70	85,98	119,91	101,19
RE agrari (compte aliè)	463,70	5,78	88,71	116,01	95,69
RE mar	865,71	6,08	62,18	127,75	108,99
RE mineria del carbó	996,38	5,73	59,61	135,77	78,00
RE empleats i empleades llar	443,88	5,69	102,50	69,57	98,95
Accidents de treball	840,21	6,62	82,06	111,88	106,18
Malalties professionals	953,96	5,97	74,63	124,86	91,80
SOVI	340,61	5,54	100,01	99,96	101,40

³⁰ Assegurança obligatòria de vellesa i invalidesa.

TOTAL	749,57	6,46	75,15	130,92	103,26
--------------	---------------	-------------	--------------	---------------	---------------

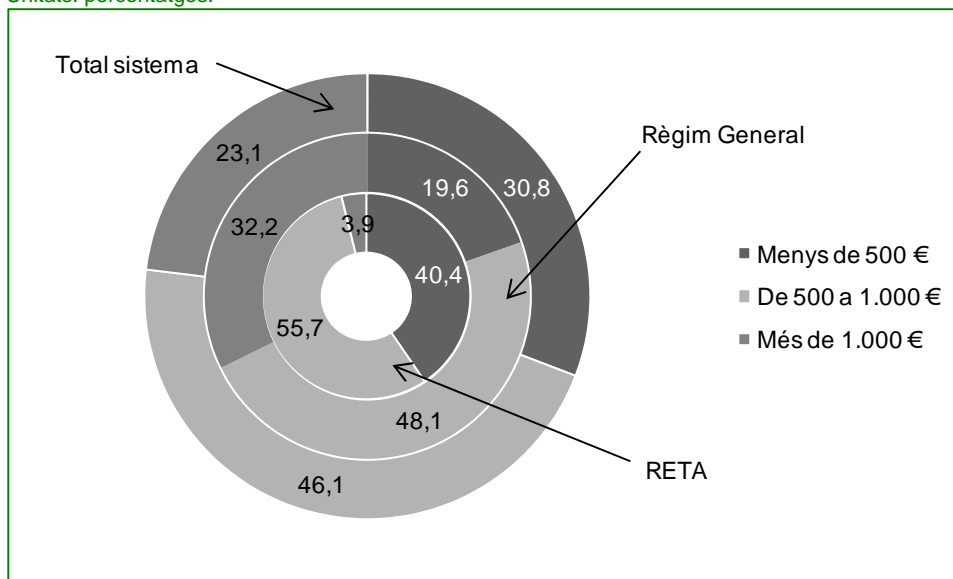
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social.

1) Des de gener de 2008 els treballadors afiliats al Règim Especial Agrari per compte propi s'han integrat en el Règim Especial dels Treballadors per Compte Propi o Autònoms (RETA).

En l'anàlisi de les pensions per trams de quantia i règim es constata que el tram més nombrós per als tres casos estudiats és el de 500 a 1.000 euros. Per al conjunt del sistema aquest tram representa el 46,1% de les pensions, per al Règim general representa el 48,1% i per al RETA significa el 55,7%. En el RETA, la resta de trams tenen aquesta participació: el 40,4% de les pensions reben menys de 500 euros i el restant 3,9% correspon al tram de més de 1.000 euros. Aquests resultats són, en general, ben diferents dels observats per a l'any 2007, quan el tram de quantia més nombrós corresponia al de menys de 500 euros. Per al conjunt del sistema aquest tram representava el 47% de les pensions i per al RETA, el 64,4%.

GRÀFIC IV- 26. DISTRIBUCIÓ DE LES PENSIONS PER TRAMS DE QUANTIA I RÈGIM. CATALUNYA 2008

Unitats: percentatges.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social.

5. Foment de l'activitat emprendedora

5.1. Àmbit estatal

L'any 2008, en un context de forta desacceleració del creixement econòmic (vegi's capítol primer) s'adopten mesures com l'augment del límit del percentatge de capitalització de la prestació d'atur per a les persones aturades que es converteixen en treballadors autònoms³¹ que s'engloben dins dels paquets de mesures destinades a promoure l'iniciativa i l'activitat econòmica. Amb aquesta nova legislació la capitalització màxima passa del 40% fins al 60% de la prestació meritada. Dins del Plan Español para el Estímulo de la Economía y el Empleo (PlanE) també trobem iniciatives encaminades a la simplificació de tràmits de constitució, com ara el Pla empresa 24 hores, o bé mesures encaminades a facilitar el crèdit, com ara l'ampliació dels instruments i els recursos financers (29.000 milions d'euros) entre altres que també ajuden en cadascun dels àmbits, al foment de l'emprenedoria.

³¹ Reial Decret 1975/2008, de 28 de novembre, sobre mesures urgents a adoptar en matèria econòmica, fiscal, d'ocupació i d'accés a l'habitatge. BOE núm. 290, de 2.12.2008.

D'altra banda, en l'àmbit estatal també s'aproven les noves bases reguladores de la concessió de subvencions a entitats associatives, entre d'altres, de treballadors autònoms de caràcter intersectorial.³²

5.1.1. Capitalització de la prestació d'atur a Catalunya

L'any 2008 el nombre total de persones beneficiàries de la prestació d'atur a Catalunya ha augmentat el 38,2%. Aquest augment ha estat molt més intens que el que han mostrat el conjunt de persones que, dins d'aquell, han capitalitzat la seva prestació (només el 7,7%). Aquesta evolució conjunta ha fet que, tot i que hi ha hagut un nombre més alt de persones que enguany han capitalitzat la seva prestació d'atur de cara a promoure una iniciativa autònoma, el percentatge de persones que ho han fet hagi suposat gairebé 5 punts percentuals menys sobre el conjunt total de persones beneficiàries d'aquesta prestació. Aquesta tendència s'ha mostrat encara més pronunciada pel conjunt d'Espanya.

Per tant, tot i que és cert que ha crescut el nombre de persones que s'han acollit a la capitalització, seguint una tendència que ve de lluny, també és cert que el percentatge de gent que s'hi ha acollit ha estat més baix. Aquesta tendència reflecteix sens dubte la situació conjuntural, en què les perspectives desincentiven per una banda la inversió i augmenten per l'altra les probabilitats de quedar-se sense feina. No obstant això, la capitalització ha mostrat ser, amb un creixement del nombre de beneficiaris que s'hi ha acollit del 7,7%, una mesura útil en aquest context de canvi de cicle.

TAULA IV-5. Persones beneficiàries de la prestació d'atur de nivell contributiu. Espanya i Catalunya, 2006-2008

Unitats: nombre de persones beneficiàries, percentatges i variacions en punts percentuals.

		2006	2007	2008	Var. 07 / 08
Espanya	Persones beneficiàries totals	718.621	780.205	1.097.556	40,7
	Persones beneficiàries que han capitalitzat	125.944	154.473	164.196	6,3
	Percentatge de persones beneficiàries que han capitalitzat sobre el total	17,5	19,8	15,0	-4,8*
Catalunya	Persones beneficiàries totals	136.413	147.199	203.468	38,2
	Persones beneficiàries que han capitalitzat	24.983	31.416	33.848	7,7
	Percentatge de persones beneficiàries que han capitalitzat sobre el total	18,3	21,3	16,6	-4,7*

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Servei Públic d'Ocupació Estatal.

(*) Calculat com a diferència en punts percentuals del valor de 2008 i 2007.

Del conjunt total de persones que han capitalitzat la seva prestació d'atur l'any 2008 ara trobem més persones que es dediquen al treball autònom, atès que aquesta modalitat d'activitat ha augmentat el 8,1% respecte de l'any 2007. També han augmentat el nombre de persones associades a una cooperativa laboral, modalitat que enguany aplega el 3,3% més de persones que l'any passat. No obstant això, els socis de societats laborals han disminuït gairebé el 6% respecte de l'any anterior.

Aquesta disminució del número de persones associades en societats laborals ha estat més intensa pel conjunt de l'Estat espanyol, atès que pràcticament s'ha duplicat la taxa decreixement. D'altra banda, el creixement de socis de cooperatives també ha estat més intens pel conjunt d'Espanya.

³² Ordre TAS/608/2008, de 26 de febrer, per la qual s'estableixen les bases reguladores de la concessió de subvencions a les activitats de promoció de l'economia social, de la responsabilitat social de les empreses i de l'autocupació i per a sufragar les despeses de funcionament de les associacions de cooperatives, de societats laborals, d'empreses d'inserció, de treballadors autònoms i altres ens representatius de l'economia social d'àmbit estatal i se'n convoca la concessió per a l'any 2008. BOE núm. 58, de 7.3.2008.

TAULA IV-6. Persones beneficiàries de la prestació d'atur de nivell contributiu que han capitalitzat i tipus d'activitat que desenvolupen. Espanya i Catalunya, 2006-2008

Unitats: nombre de persones i percentatges.

			2006	2007	2008	Var. 06 / 07
Espanya	Tipus d'activitat	Autònoms	114.776	143.573	153.932	7,2
		Socis de cooperatives	3.380	3.598	3.838	6,7
		Socis de societats laborals	7.788	7.302	6.426	-12,0
	Total		125.944	154.473	164.196	6,3
Catalunya	Tipus d'activitat	Autònoms	23.605	30.209	32.656	8,1
		Socis de cooperatives	625	610	630	3,3
		Socis de societats laborals	753	597	562	-5,9
	Total		24.983	31.416	33.848	7,7

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Servei Públic d'Ocupació Estatal.

TAULA IV-7. Persones beneficiàries segons el mode de capitalització i el tipus d'activitat per a la qual es capitalitza. Catalunya i Espanya, 2008

Unitats: nombre de persones.

			Mode de capitalització			
			Capital. total	Capital. parcial	Cotització a la SS (1)	Total
Tipus d'activitat per la que es capitalitza	Autònoms	Cat.	22	5.908	31.062	36.992
		Esp.	123	34.420	143.978	178.521
	Socis cooperatives	Cat.	170	337	152	659
		Esp.	960	1.568	1.824	4.352
	Socis soc. laborals	Cat.	17	252	337	606
		Esp.	486	1.745	4.717	6.948
	Total	Cat.	209	6.497	31.551	38.257
		Esp.	1.569	37.733	150.519	189.821

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Servei Públic d'Ocupació Estatal.

(1) Cotització a la Seguretat Social incloent-hi la procedent de la capitalització parcial.

La modalitat més emprada per a la capitalització de la prestació d'atur a Catalunya és el pagament de les cotitzacions a la Seguretat Social (82,5%). Pel conjunt d'Espanya aquesta modalitat també és majoritària (79,3%). La capitalització parcial ocupa el segon lloc, tant a Catalunya (17%) com al conjunt d'Espanya (29,9%). La capitalització total és residual tant a Catalunya com al conjunt d'Espanya, on no arriba, en cap cas, a l'1%.

A Catalunya, les persones que han capitalitzat per la modalitat de cotització a la Seguretat Social han augmentat el 9,8%. Tot i ser residual, hi ha 32 persones més que han capitalitzat íntegrament la seva prestació (un augment del 18,1%). El número de persones que han capitalitzat parcialment la seva prestació s'ha reduït el 16,4%.

El 84% de les persones autònomes constituïdes a Catalunya per la via de la capitalització decideix capitalitzar per la modalitat de cotització a la Seguretat Social; el 16% capitalitza parcialment. Els socis de cooperatives capitalitzen majoritàriament per la modalitat de capitalització parcial (51,1%), mentre que el 25,8% ho fa per la modalitat de capitalització total i el 23,1% per la modalitat de cotització a la Seguretat Social. L'única modalitat que augmenta el nombre de beneficiaris acollits entre els socis de cooperatives és la de capitalització total. La resta de modalitats perden beneficiaris.

Adicionalment, enguany són 41 persones menys les que es constitueixen com a sòcies de societats laborals i majoritàriament han capitalitzat per la modalitat de cotització a la Seguretat Social (55,6%), seguits per la capitalització parcial (41,6%) i finalment per la capitalització total, 2,8%.

Finalment, la taula següent mostra la distribució de les persones que han capitalitzat la seva prestació l'any 2008 segons el sexe i l'edat. Enguany han augmentat només el 7,7%. Aquest creixement es deu només a les persones de més de 25 anys, atès que el grup més jove ha disminuït el 14% respecte de l'any 2007.

TAULA IV-8. Persones que han capitalitzat la prestació d'atur per sexe i edat. Catalunya i Espanya, 2008 i variació respecte de 2007

Unitats: nombre de persones i euros capitalitzats.

		Catalunya		Espanya	
		2008	Var. 07 / 08	2008	Var. 07 / 08
Majors de 25 anys	Homes	25.024	8,3	122.974	6,1
	Dones	7.764	9,7	35.232	11,8
	Ambdós sexes	32.788	8,6	158.206	7,3
Menors de 25 anys	Homes	716	-17,8	4.295	-19,4
	Dones	344	-5,0	1.695	-1,3
	Ambdós sexes	1.060	-14,0	5.990	-15,0
Total	Homes	25.740	7,4	127.269	5,0
	Dones	8.108	9,0	36.927	11,2
	Ambdós sexes	33.848	7,7	164.196	6,3

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Servei Públic d'Ocupació Estatal.

Les persones de més de 25 anys que han decidit capitalitzar la prestació han augmentat el 8,6%. Tot i que dins del grup de majors de 25 anys ha augmentat tant el número d'homes com de dones, el número de dones ha crescut a un ritme lleugerament més intens (9,7% les dones i 8,3% els homes). En el grup de més joves de 25 anys la reducció és molt més pronunciada pel col·lectiu d'homes (-17,8%) que no pas pel de dones (-5%). Aquesta evolució més positiva de les dones, per tots els grups d'edat, ha fet doncs que enguany la proporció de dones que han capitalitzat sobre el total de persones que també ho han fet hagi estat més alta. Aquesta tendència també s'ha produït, i fins i tot de manera més intensa, pel conjunt d'Espanya.

5.1.2. Societat Limitada Nova Empresa

La Societat Limitada Nova Empresa (SLNE) és una forma jurídica aplicable a la constitució d'iniciatives empresarials sempre i quan aquestes compleixin els requisits que preveu la legislació.³³ Es tracta bàsicament

³³ La Societat Limitada Nova Empresa (SLNE) es regeix per la Llei 2/1995, de 23 de març, de Societats de Responsabilitat Limitada, modificada per la Llei 7/2003, d'1 d'abril, de la Societat Limitada Nova Empresa, i per la Llei 30/2005 de 29 de desembre.

d'una societat de responsabilitat limitada; no obstant això, es permet la utilització d'estatuts orientatius en la seva constitució, fet que redueix el temps de registre i notaria a un màxim 24 hores cadascun, agilitant enormement el procés.

La constitució de les SLNE es pot fer de manera telemàtica o presencial. El fet que la denominació social segueixi pautes preestablertes (nom i cognom d'un dels socis més un codi alfanumèric que l'identifica, ID-CIRCE) ajuda també a agilitar el procés. També és possible constituir la SLNE unipersonal.

Les dades disponibles al portal DIRCE només fan referència a les constitucions per via telemàtica. L'any 2008 s'havien constituït unes 4.339 empreses SLNE per aquesta via. A Catalunya, des de l'any 2003 fins a principis de 2009 s'han constituït 368 empreses. La mitjana del procés de constitució d'aquestes empreses a Catalunya ha estat de 3,6 dies. Aquest registre és un mica superior a la mitjana del procediment al conjunt d'Espanya, on aquest només dura uns 2,3 dies.

TAULA IV-9. Nombre de SLNE constituïdes per via telemàtica, en procés de constitució i mitjana de dies hàbils de tardança del procés distribuïdes per Comunitats Autònomes, 2003-2008

Unitats: nombre d'empreses i dies.

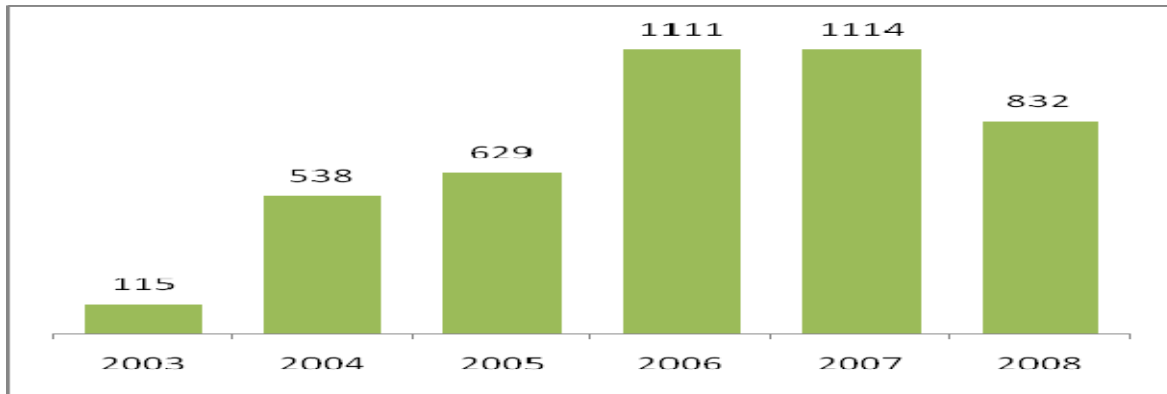
	Empreses constituïdes	Empreses en tràmit	Mitjana dies hàbils
Andalusia	522	4	2,4
Aragó	30	1	7,9
Astúries	94	0	5,1
Canàries	375	2	3,0
Castella-La Manxa	78	0	3,8
Castella-Lleó	255	1	2,3
Catalunya	368	7	3,6
Comunitat Valenciana	412	2	1,9
Extremadura	37	1	2,5
Galícia	820	3	1,3
Illes Balears	5	0	11,4
La Rioja	50	0	1,6
Madrid	1.354	5	2,0
Múrcia	189	0	3,3
Total	4.589	26	2,3

Font: elaboració pròpia a partir de les dades publicades pel Ministeri d'Indústria, Turisme, i Comerç. Inclou 250 empreses constituïdes a l'inici de l'any 2009 (de gener a abril).

Tot i que no disposem de l'evolució que han seguit les constitucions de SLNE a Catalunya, sí que disposem d'aquesta informació pel conjunt d'Espanya (veure gràfic següent). L'any 2008, les SLNE que s'han constituït per via telemàtica han estat 832. Aquest registre és -per primer cop des del 2003- més baix que el de l'any precedent. Aquesta evolució cal contextualitzar-la probablement en el canvi de conjuntura econòmica d'aquest darrer any.

GRÀFIC IV- 27. Evolució del nombre de SLNE constituïdes per via telemàtica. Espanya, 2003-2008

Unitats: nombre d'empreses.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades publicades pel Ministeri d'Indústria, Turisme, i Comerç.

5.2. Àmbit autonòmic

En un context de crisi econòmica com l'actual, i atesa la destrucció d'ocupació, les mesures de foment de l'emprenedoria han adquirit una importància cabdal. Els agents signants de la renovació de l'Acord estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana, conscients d'aquesta importància, han previst una sèrie de mesures en aquest àmbit.

Així, la línia 14, integrada en el bloc 2 (competitivitat empresarial), està dedicada al foment de l'emprenedoria i inclou dues mesures. La primera (la número 64), té per objectiu fomentar l'emprenedoria entre la societat catalana. Per tal de millorar la capacitat emprenedora i facilitar la creació i consolidació d'empreses es preveu formació sobre la figura de l'empresa, la cultura emprenedora i el foment de l'emprenedoria a l'ESO, l'FP i en l'educació superior. L'Acord preveia formar 15.000 persones en aquest àmbit, però durant l'any 2008 només se n'han format 4.319. Durant el curs 2008-2009 s'ha endegat l'experiència pilot en cicles de formació professional a 60 centres.

D'altra banda, la mesura 64 preveu la posada en funcionament de la Xarxa de Creació d'Empreses (Xarxa INICIA), que passa a substituir el Servei de Creació d'Empreses del Departament de Treball i que disposa d'un web propi.³⁴ La segona mesura que preveu la línia 14 (la número 65) té per objectiu augmentar la base d'empreses emprenedores d'alt creixement, promovent-ne la seva creació i consolidació, sobretot en les fases inicials. Durant l'any 2008 se n'han creat 9, mentre que estaven previstes 16.

Cal tenir en compte que l'Acord estratègic preveu altres mesures orientades al foment de l'emprenedoria, com ara la mesura 10, inclosa en el bloc 1 d'innovació i coneixement, i centrada en atreure i retenir el talent emprenedor, ja sigui autòcton com estranger. Tal com estava previst, durant l'any 2008 s'ha posat en marxa un programa d'atracció d'emprenedors estrangers a Catalunya i s'han establert vies de col·laboració amb diversos programes d'àmbit local.

En segon lloc, i pertanyent al bloc 4 sobre la competitivitat empresarial, cal tenir en compte la mesura 59, que preveu el desenvolupament de fons de capital risc i els instruments financers de suport a l'emprenedoria i la innovació. Els objectius previstos per l'any 2008 s'han assolit. Així, hi ha 86 empreses amb fons amb participació de la Generalitat (estava previst que fossin 85) i l'import dels fons de capital risc ha estat 190 milions d'euros (mentre que estava previst que fossin 130 milions d'euros).

³⁴ <http://inicia.gencat.cat/inicia/cat/>

La darrera mesura a destacar és la 88, que amb la finalitat d'establir mesures per minimitzar l'impacte del tancament d'empreses, preveu l'elaboració d'un protocol d'actuacions, que entre els temes a tractar inclou la canalització de nous projectes d'emprenedoria. Aquest protocol s'ha elaborat durant el 2008.³⁵

5.2.1. Xarxa Inicia

Tal com s'ha comentat, la Xarxa Inicia substitueix el Servei de Creació d'Empreses del Departament de Treball. És una de les principals mesures del Pla Inicia, endegat també pel Departament de Treball durant l'any 2008 i que dona suport a les persones emprenedores a Catalunya, amb l'objectiu de potenciar la creació de més i millors empreses.

TAULA IV-10. Persones ateses, plans d'empresa estudiats, empreses creades i persones promotores ajudades en el marc de l'activitat del servei de creació d'empreses i de la xarxa inicia durant tot l'any 2008

Unitats: nombre de persones, plans i empreses.

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
Persones que inicien procés d'assessorament	13.270	1.938	741	2.108	18.057
Plans d'empresa	2.528	363	349	342	3.582
Empreses creades	2.203	251	151	250	2.855
Persones promotores	2.813	402	217	337	3.769

Font: Departament de treball, DGECCCE.

En el còmput total de l'any, incloent-hi les iniciatives empreses abans i després del 15 de juliol, data en que entra en funcionament la Xarxa Inicia, es compten unes 18.057 persones beneficiàries, uns 3.582 plans estudiats i unes 2.855 noves empreses creades. Aquesta activitat de foment a l'emprenedoria es concentra sobretot a la província de Barcelona, on trobem el 73% de les persones beneficiàries i el 77% de les empreses creades.

Per comarques, l'activitat s'ha concentrat als voltants del Barcelonès. Més del 50 % de les empreses creades s'han constituït a la comarca del Barcelonès (31,8%) lleugerament per sobre del seu pes en termes de població, al Vallès Occidental (9,6%) i al Baix Llobregat (7,2%), ambdues demarcacions amb un pes demogràfic lleugerament superior a la seva contribució, i finalment al Garraf (8,4%) clarament per sobre del pes que demogràficament representa.³⁶

Si analitzem els resultats de la posada en marxa de la Xarxa Inicia, des del 15 de juliol fins a finals d'any, segons dades del Departament de Treball les entitats col·laboradores han arribat a unes 13.632 persones a partir de les seves tasques de informació i orientació. Pel que fa a les persones assessorades han estat 7.040, a part 11.620 persones han estat beneficiàries dels serveis de formació i 1.681 persones han rebut assistència tècnica. En total han estat beneficiàries de la xarxa 18.057 persones.³⁷

³⁵ Aprovat pel Consell Executiu del dia 16 de desembre de 2008.

³⁶ El 30,7% de la població catalana es localitza a la comarca del Barcelonès, l'11,7% al Vallès Occidental, el 10,7% al Baix Llobregat i finalment només el 1,9% es localitza a la comarca del Garraf. Idescat, recomptes demogràfics, any 2007. Les comarques on l'activitat emprenedora derivada de l'activitat política l'any 2008 ha estat més alta en termes relatius que el seu pes demogràfic en el conjunt de Catalunya han estat, per ordre de divergència: Alta Ribagorça, Garraf, Conca de Barberà, Alt Penedès, Pallars Jussà, Cerdanya, Bages, Solsonès, Ripollès, Garrigues, Pla d'Urgell, Baix Penedès, Garrotxa, Baix Camp, Osona, Alt Camp, Berguedà, Urgell, i el Barcelonès.

³⁷ Departament de Treball, Direcció General d'Economia Cooperativa i Creació d'Empreses.

TAULA IV-11. Accions realitzades en el marc del Pla INICIA per la creació d'empreses, per àmbit territorial. Any 2008 (Període 15 de juliol - 31 de desembre)

Unitats: percentatge i nombre absolut.

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
Accions de sensibilització ¹	48,5%	10,5%	17,1%	24,0%	100.473
Accions d'informació i orientació ¹	65,7%	10,4%	8,7%	15,3%	13.632
Accions d'assessorament ²	79,2%	6,4%	5,9%	8,5%	7.040
Accions de formació ¹	88,6%	2,8%	4,0%	4,6%	11.620
Accions d'assistència tècnica ³	83,1%	4,0%	5,2%	7,7%	1.681

Font: Departament de treball, DGECCCE.

- 1) Persones beneficiàries
- 2) Persones assessorades
- 3) Empreses assistides

Territorialment la major part de les accions, tret de les informatives, s'han portat a terme a la demarcació provincial de Barcelona (vegeu Taula IV-11). Per comarques, les accions de sensibilització han arribat sobretot a les persones de les comarques del Vallès Occidental (32,2%), del Segrià (22,1%) i de la conca de Barberà (21,0%).

Les accions d'informació i orientació, amb 13.632 persones beneficiàries a tot Catalunya, s'han dut a terme sobretot a les comarques del Barcelonès (44,5%), al Vallès Occidental (6,4%) i al Baix Llobregat (5,6%). Les accions d'assessorament en canvi, han estat més repartides, atès que el Barcelonès ha concentrat el 30,1% de les persones assessorades a tot Catalunya, pes proper a la seva importància demogràfica; el 6,8% s'han produït al Vallès Occidental, el 6,5% al Garraf, el 6,2% al Baix camp, o el 5,9% al Baix Llobregat com a demarcacions més destacades.

Les accions de formació s'han concentrat sobretot al Barcelonès, on trobem el 68,8% de les persones participants, a molta distància de la segona demarcació comarcal, el Vallès Occidental, on hi trobem el 4,0% de les persones. En total les accions de formació haurien suposat 6.077 hores, i segons publica el departament haurien versat en temàtiques centrades en la gestió empresarial.³⁸

Finalment, el nombre d'empreses assistides ha estat de 1.681; d'aquestes, la majoria s'ha concentrat en 3 comarques, atès que el 30,1% de les assistències han estat al Barcelonès, el 13,6% al Vallès Occidental, el 7,3% al Maresme. Si comptabilitzem no obstant les hores d'assistència, el Barcelonès només ha absorbit el 20% de les hores, el Vallès Occidental el 17,4% i altres comarques on no han estat assistides tantes empreses en termes relatius, com ara Osona o l'Anoia, han capitalitzat una proporció de les hores d'assistència més important (7,7% i 7,1% respectivament).³⁹

5.2.2. Subvencions a la promoció de l'ocupació autònoma

Les subvencions per la promoció de l'ocupació autònoma també estan incloses en el Pla Inicia. Segons les dades publicades pel Departament de Treball,⁴⁰ l'any 2008 aquestes ajudes han beneficiat 2.009 persones i han ascendit fins 8,3 milions d'euros.

5.2.3. Empreses qualificades d'iniciatives locals d'ocupació (I+O)

La resolució TRE/2395/2008 de 25 de juliol obre la convocatòria per a l'exercici 2008 per a presentar les sol·licituds per a l'obtenció de subvencions públiques destinades a les empreses qualificades d'iniciatives locals d'ocupació (I+O).

³⁸ Nota de premsa del dia 08.04.2009. [http://www20.gencat.cat/docs/Sala%20de%20Premsa/Documents/Arxius/treball_premsa.notaPremsa.73.08.04.09|cat1239189860192.p](http://www20.gencat.cat/docs/Sala%20de%20Premsa/Documents/Arxius/treball_premsa.notaPremsa.73.08.04.09|cat1239189860192.pdf)

³⁹ Càlculs elaborats a partir de les dades facilitades per el Departament de Treball, Direcció General d'Economia Cooperativa i Creació d'Empreses.

⁴⁰ Nota de premsa del dia 08.04.2009.

L'objectiu és la creació d'ocupació a l'entorn local, mitjançant el suport a les petites empreses de nova creació, viables i que generin llocs de treball de caràcter estable, en els àmbits o els sectors que es vagin determinant, i en funció de les necessitats del territori.

Tal i com s'aprecia a la taula IV-12, el nombre de subvencions que s'han atorgat al conjunt de Catalunya ha estat de 172, amb un valor total de 1.795.596 euros. Amb aquestes ajudes s'han generat un total de 287 llocs de treball estables. Respecte de l'any 2007 hi ha 42 subvencions més, 380 mil euros més i 56 llocs de treball addicionals creats enguany. Aquesta millora s'ha concentrat bàsicament a la província de Barcelona, a on s'han generat 52 llocs de treball més, seguides de Tarragona, on se n'han creat 12 d'addicionals respecte de l'any anterior. A les províncies de Girona i Lleida la repercussió del programa d'ajudes ha estat menor en termes d'ocupació generada, si bé per Lleida el volum d'ajudes en termes monetaris ha estat més gran.

TAULA IV-12. Subvencions a projectes empresarials i empreses qualificats d'I+O, segons àmbit territorial a Catalunya, 2008

Unitats: nombre de subvencions, euros i nombre de llocs de treball.

		Barcelona	Girona	Tarragona	Tarragona	Total
Contractació Indefinida	nombre	72	1	6	6	85
	Import	803.752,3	2.644,46	109.930	98.686,26	1.015.013
	llocs de treball estables generats	169	1	23	20	213
Cooperatives	nombre	25	4	0	2	31
	Import	281.773,4	58.178,01		15.866,73	355.818,2
	llocs de treball estables generats	58	11	0	3	72
Financera	nombre	31	2	5	3	41
	Import	175.641,3	4.774,28	120.554,3	24.886,5	325.856,4
Suport general	nombre	11	0	1	1	13
	Import	72.146,74		1320	12.020,24	85.486,98
Assistència	nombre	1	1	0	0	2
	Import	6.027,57	8.394,24		0	14.421,81
	llocs de treball estables generats	1	1	0	0	2
Total	nombre	140	8	12	12	172
	Import	1.339.341	73.990,99	231.804,3	151.459,7	1.796.596
	llocs de treball estables generats	228	13	23	23	287

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel Departament de Treball.

Respecte de l'any 2007 augmenten sobretot les subvencions destinades a la contractació indefinida d'aturats, que l'any passat va abastar la xifra de 49 subvencions atorgades i enguany arriba fins a les 85. En termes de llocs de treball creats, el resultat d'aquesta modalitat de subvenció ha duplicat pràcticament els llocs de treball generats fins arribar als 213.

En canvi, el numero de nous socis ocupats per la via de les cooperatives o societats laborals s'ha reduït, atès que s'han atorgat menys subvencions d'aquesta modalitat i també ha disminuït per tant el volum de l'ajuda.

Pel que fa a la resta de modalitats, més minoritàries, han augmentat les subvencions atorgades en concepte de suport financer i suport general, tant en termes de nombre de subvencions atorgades com en volum total d'ajudes.⁴¹

Les ajudes concedides destinades a la contractació de personal expert tècnic (assistència tècnica) han estat només dues i han generat la mateixa quantitat de llocs de treball.

5.3. Microcrèdits

Tot i que diverses entitats financeres concedeixen microcrèdits, únicament es disposa de les dades facilitades per la Fundació Caixa Catalunya, de Caixa Catalunya, amb la qual s'ha fusionat la Fundació Un Sòl Món a mitjans de l'any 2008. Segons aquesta font, l'any 2008 s'han concedit 186 microcrèdits, tots sense garanties addicionals, dada que representa una davallada del 25,6% respecte l'any anterior, quan se'n van concedir 250.

L'import atorgat és d'1.627.581€, un 31,3% menys que el 2007, quan es van atorgar 2.269.358€. Conseqüentment, l'import mitjà per microcrèdit concedit ha davallat i és de 8.750,4€ l'any 2008 (el 2007 era de 9.477,4€).

Igual que en anys anteriors, la majoria dels 207 beneficiaris d'aquests microcrèdits són dones (el 56%), si bé aquest percentatge és lleugerament més alt que el registrat els darrers anys (54,4% el 2007). El nombre total de persones beneficiàries ha davallat el 21,3%, sent aquesta davallada més intensa en els homes que en les dones (24,2% i 18,9%, respectivament).

Pel que fa a l'edat de les persones beneficiàries, les dades demostren com la majoria (el 63%) tenen entre 30 i 50 anys, seguits pels majors de 50 anys (que suposen el 20% del total) i els menors de 30 (17%). Aquest darrer col·lectiu, tot i ser en minoritari, creix respecte l'any anterior (de 34 beneficiaris passa 35), mentre que els altres dos col·lectius són els que concentren la davallada de beneficiaris (del 18% entre les persones de 30 a 50 anys i del 40,9% entre els majors de 50 anys).

Igual que l'any anterior, la branca d'activitat que concentra un major nombre d'iniciatives és el comerç minorista (el 26% del total), seguit de l'hosteleria i la restauració (14%).

A partir de les dades descrites, el perfil de la persona beneficiària dels microcrèdits és d'una dona, de 30 a 50 anys que inicia una activitat en el sector del comerç minorista.

⁴¹ Cal dir que en termes mitjans les ajudes financeres no han crescut, atès que ha crescut més el nombre de subvencions atorgades que no pas el valor d'aquestes.